

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра англійської і німецької філології та перекладу
імені професора І.В. Корунця

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства
на тему: «Лінгвістичні засоби маніпуляції в медійному дискурсі та їх
відтворення у перекладі друкованих, аудіо і відео текстів»

Студентки групи МПа 57-19
факультету перекладознавства
освітньо-професійної програми
Перекладознавство: професійно-
орієнтований переклад (англійська мова і
друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Кушнір Діани Миколаївни

Допущена до захисту
« ____ » _____ 2020 року

Завідувач кафедри англійської і німецької
філології та перекладу імені професора
І. В. Корунця

_____ проф. Ніконова В.Г.
(підпис) (ПІБ)

Науковий керівник:
доктор філологічних наук,
професор Ніконова В.Г.

Національна шкала _____
Кількість балів: _____
Оцінка:ЄКТС _____

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Korunets Department of English and German Philology and Translation

Master Degree Thesis in Translation Studies

under the title: “Linguistic means of manipulation in media discourse and their reproduction in translation of printed, audio and video texts”

Group MPa 57-19
School of translation studies
Educational Programme Translation
Studies: Specialized Translation (English
and Second Foreign Language)
Majoring 035 Philology
Diana M. Kushnir

Research supervisor:
V.G. Nikonova
Doctor of Philology,
Full Professor

Kyiv – 2020

Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра англійської і німецької філології та перекладу
імені професора І. В. Корунця

Затверджую:

Завідувач кафедри англійської і німецької філології
та перекладу імені професора І.В. Корунця
_____ (підпис)

д.ф.н., проф. Ніконова В.Г.
“10” вересня 2019 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу магістра з перекладознавства

студентки II курсу МПа 57-19 групи факультету перекладознавства КНЛУ

Кушнір Діани Миколаївни

(ПІБ студента)

спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Тема роботи «Лінгвістичні засоби маніпуляції в медійному дискурсі та їх відтворення у перекладі друкованих, аудіо і відео текстів»

Науковий керівник Ніконова Віра Григорівна.

Дата видачі завдання “10” вересня 2019 р.

Графік виконання кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства

№ п/п	Найменування частин і план кваліфікаційної роботи	Графік виконання	Підписи студента і керівника
1.	Аналіз наукових першоджерел і складання бібліографії	Жовтень 2019 р.	
2.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1)	Листопад 2019 р.	
3.	Добір мовного матеріалу тексту і складання Додатку (100 англійськомовних речень та їх переклад)	Грудень 2019 р.	
4.	Аналіз мовного матеріалу тексту, який досліджується, і написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 2)	Березень 2020 р.	
5.	Проведення перекладацького аналізу досліджуваного мовного явища і написання практичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 3)	Травень 2020 р.	
6.	Написання вступу і висновків дослідження, подання завершеної кваліфікаційної роботи науковому керівнику для попереднього перегляду	Вересень 2020 р.	
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи і подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедру	07 жовтня 2020 р.	
8.	Оформлення документації (відгуки) і підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи	Жовтень 2020 р.	
9.	Захист кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства	Грудень 2020 р.	

Науковий керівник _____ (підпис)

Студент _____ (підпис)

**ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студентки П курсу групи МПа 57-19 факультету перекладознавства спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Кушнір Діани Миколаївни

(ПІБ студента)

за темою «Лінгвістичні засоби маніпуляції в медійному дискурсі та їх відтворення у перекладі друкованих, аудіо і відео текстів»

Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним вимогам (необхідне позначити √ або +)		
1.	Наявність основних структурних компонентів	☐ усі компоненти присутні , ☐ один компонент відсутній ☐ декілька компонентів відсутні
2.	Відповідність оформлення, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ незначні помилки в оформленні ☐ оформлення неправильне
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам

Особиста думка керівника _____

Кваліфікаційна робота _____ може бути (не може бути)

(ПІБ студента)

рекомендована до захисту

(підпис керівника)

(_____)
(ПІБ керівника)

” ” _____ 2020 рік

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

студентки П курсу групи МПа 57-19 факультету перекладознавства спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Кушнір Діани Миколаївни

(ПІБ студента)

за темою «Лінгвістичні засоби маніпуляції в медійному дискурсі та їх відтворення у перекладі друкованих, аудіо і відео текстів»

	Критерії	Оцінка в балах
1.	Наявність основних компонентів структури роботи — <i>загалом 10 балів</i> (усі компоненти присутні – 10 , один компонент відсутній – 5 , декілька компонентів відсутні – 0)	
2.	Відповідність оформлення роботи, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам до кваліфікаційної роботи — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи у форматуванні – 8 , незначні помилки в оформленні – 6 , значні помилки в оформленні – 4 , оформлення переважно не відповідає вимогам – 0)	
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки у формулюваннях – 6 , суттєві помилки у формулюваннях – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві помилки у формулюваннях – 8 , недостатня кількість проаналізованих іноземних джерел (мін. 30%) – 6 , відсутній критичний аналіз наукових праць – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність власного аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при перекладі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при перекладі й аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність перекладацького аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , неповне висвітлення результатів дослідження – 6 , часткове висвітлення результатів дослідження – 4 , не відповідає результатам дослідження – 0)	

Усього набрано балів: _____

(ПІБ рецензента)

(підпис рецензента)

” ” _____ 2020 р

ЗМІСТ

ВСТУП	1
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЯВИЩА МАНІПУЛЯЦІЇ В МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ З ТОЧКИ ЗОРУ ЛІНГВІСТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА .	5
1.1 Маніпуляція як об'єкт лінгвістичного дослідження	5
1.2 Мовна маніпуляція як перекладацька проблема.....	12
1.3 Маніпуляція та її особливості в сучасному медійному дискурсі.....	19
Висновки розділу 1	27
РОЗДІЛ 2	
ЛІНГВІСТИЧНІ ЗАСОБИ МАНІПУЛЯЦІЇ У СУЧАСНОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ.....	28
2.1 Фонетичні засоби маніпулятивного впливу у сучасному медійному дискурсі	28
2.2 Лексико-стилістичні засоби маніпуляції у медійному дискурсі.....	30
2.3 Граматико-синтаксичні засоби маніпуляції медійного дискурсу	40
2.4 Логічні засоби маніпуляції у сучасному медійному дискурсі	44
Висновки до розділу 2	48
РОЗДІЛ 3	
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПРИ ВІДТВОРЕННІ МАНІПУЛЯТИВНОГО ВПЛИВУ В СУЧАСНОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ.....	49
3.1 Лексичні трансформації як засіб передачі маніпулятивного впливу медійних текстів при перекладі	49
3.2 Лексико-семантичні трансформації при відтворенні маніпулятивності текстів медійного дискурсу в перекладі	54
3.3 Роль граматичних трансформацій у відтворенні маніпулятивного впливу медійного дискурсу.....	61

3.4 Застосування лексико-граматичних трансформацій як засобу передачі маніпулятивності медійного дискурсу при перекладі.....	66
Висновки до розділу 3	70
ВИСНОВКИ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	76
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	85
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	85
ДОДАТОК.....	87
SUMMARY	108

ВСТУП

Кваліфікаційну роботу присвячено вивченню лінгвістичних засобів маніпуляції в медійному дискурсі та особливостям їх відтворення у перекладі друкованих, аудіо- і відео текстів.

У кінці двадцятого – на початку двадцять першого століть людство зіштовхнулося з глобальним процесом переоцінки ролі засобів масової інформації, обумовленим розвитком нових інформаційних технологій, а також потребами держав надавати світовій спільноті інформаційну картину дійсності відповідно до власних геополітичних завдань. Ця обставина, в свою чергу, спричинила жвавий інтерес дослідників до мови медійного дискурсу (О. В. Беліцкая, С. Т. Бойко, Т. Г. Добросклонська, О. В. Ісаєнко, О. А. Кожемякіна, О. О. Кучерова, Н. І. Лютянська, О. В. Полонський, О. О. Хорошун, О. Черниш).

Проблема впливу на свідомість і маніпулювання свідомістю, як окремої особистості, так і цілого суспільства знаходиться у фокусі уваги лінгвістів і психологів, а останнім часом політологів і політтехнологів, соціологів і іміджмейкерів, політичних діячів і журналістів, фахівців в області маркетингу, реклами, піару та т.п. Оскільки маніпулятивний вплив у переважній більшості випадків здійснюється за допомогою мови, а мовне маніпулювання є найбільш ефективним видом прихованого впливу на соціум, лінгвістиці відведена ключова роль в дослідженні і описі механізмів цього явища (А. Акопова, Р. М. Блакар, А. Б. Бушев, О. М. Бикова, А. Вейр, П. П. Волинець, Н. В. Гребінь, Р. Е. Гудін, Е. М. Гронская, Т. А. ван Дейк, А. А. Демідова, А. Б. Кам'янець, В. В. Корольчук, К. Кунс, Д. Маїллат, А. І. Мансурова, Т. В. Марченко, К. Д. Роздабара, Н. Г. Сіденко, М. Хоссейн).

Питанням відтворення маніпулятивного впливу тексту, а особливо – медійного тексту – при перекладі ґрунтовно займалися лише окремі науковці, такі як М. С. Гатальська, А. М. Єфіменко, Л. Г. Кузьменко, Ю. В. Привалова,

О. С. Стаценко, О. Д. Федоренко, Дж. Хаус, однак це питання досі є недостатньо дослідженим.

Отже, **актуальність** обраної теми визначається як сучасною дослідницькою парадигмою мовознавства, в центрі якої постає людина та масова комунікація як мовне та психологічне явище, так і недостатнім ступенем дослідження особливостей реалізації маніпулятивного потенціалу медійного дискурсу і його адекватної репрезентації при перекладі.

Мета дослідження – аналіз лінгвістичних засобів маніпуляції в медійному дискурсі та перекладацьких засобів їх відтворення у перекладі друкованих, аудіо- і відео текстів.

Досягнення мети роботи передбачає виконання наступних **завдань**:

- 1) представити маніпуляцію як об'єкт лінгвістичного дослідження;
- 2) вивчити мовну маніпуляцію як перекладацьку проблему;
- 3) дослідити особливості реалізації маніпуляції в сучасному медійному дискурсі;
- 4) проаналізувати фонетичні, лексико-стилістичні та граматико-синтаксичні засоби маніпулятивного впливу у сучасному медійному дискурсі;
- 5) виявити логічні засоби маніпуляції у сучасному медійному дискурсі;
- 6) представити лексичні та лексико-семантичні трансформації як засіб передачі маніпулятивного впливу медійних текстів при перекладі;
- 7) дослідити специфіку застосування граматичних та лексико-граматичних трансформацій як засобу передачі маніпулятивності медійного дискурсу при перекладі.

Об'єктом дослідження є мовна маніпуляція у медійних текстах та вербальні засоби її реалізації.

Предмет дослідження – лінгвістичні засоби та особливості відтворення маніпулятивності медійного дискурсу в перекладі.

Матеріалом дослідження слугують 100 тестових фрагментів, вилучених із медійних текстів засобами суцільної вибірки, що містять 107 засобів реалізації маніпулятивного впливу. Загальний обсяг проаналізованих засобів перекладу становить 133 перекладацькі трансформації.

Методи дослідження, застосовані у роботі, включають метод прагмастилістичного аналізу для виявлення лінгвістичних засобів маніпуляції в текстах медійного дискурсу; метод контекстуального та інтерпретаційного аналізу при визначенні й описі таких засобів; методи перекладацького аналізу дозволили виявити перекладацькі трансформації, що використовувалися при відтворенні маніпулятивності медійного дискурсу в перекладі. Методи кількісного аналізу використовувалися для визначення частотності кожної з груп перекладацьких трансформацій.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в роботі здійснено ґрунтовний аналіз лінгвістичних засобів створення маніпулятивного впливу у сучасних медійних текстах із визначенням інвентарю цих засобів на кожному з мовних рівнів та виділенням найбільш типових лінгвістичних засобів маніпуляції. До того ж, у роботі детально описано інвентар та особливості застосування перекладацьких трансформацій при відтворенні маніпуляції в перекладах текстів медійного дискурсу.

Практичне значення роботи полягає у тому, що аналіз засобів маніпуляції в медійному дискурсі з лінгвістичної та перекладознавчої точок зору є внеском до теорії перекладу, а також комунікативної лінгвістики, прагмалінгвістики та стилістики англійської мови.

Практичне значення одержаних результатів полягає також у в можливості використання їх для подальших пошуків у цьому напрямі, а також при викладанні таких дисциплін, як «Комунікативна лінгвістика», «Прагматика», «Зіставне мовознавство», «Лінгвокультурологія», «Лінгвокраїнознавство», «Стилістика англійської мови», «Журналістика» та ін.

Структура й обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів з висновками до кожного з них, загальних висновків, списків використаних джерел, довідкової літератури, джерел ілюстративного матеріалу, додатку та резюме.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЯВИЩА МАНІПУЛЯЦІЇ В МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ З ТОЧКИ ЗОРУ ЛІНГВІСТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

1.1 Маніпуляція як об'єкт лінгвістичного дослідження

Проблему маніпуляції можна розглядати з точки зору різних наук, як політології, соціології, психології так і лінгвістики. Історія вивчення явища маніпуляція має довгі корені. Це явище, як виявилось, є досить складним та суперечливим, і цікавило багатьох дослідників [10; 16; 17; 19; 24; 39; 44; 71; 73; 77; 74; 87; 91]. Маніпуляцію розглядають, як спосіб реалізації задуманого за допомогою хитрощів, маневрів прихованого сенсу та мовних засобів [92: 148]. Зміни, які відбулися наприкінці ХХ та на початку ХХІ століття, стали поштовхом для розширення кола мовознавчих досліджень. Нові напрямки лінгвістики вплинули на вивчення мови в її функціональному аспекті.

Наприкінці ХХ століття фокус у дослідженні впливу на свідомість людини за допомогою мови зміщується з теорії на власне, мовні прийоми, це пов'язано з активним розвитком гуманітарних наук та збільшенням чисельності міждисциплінарних досліджень [73: 28]. У 50-х роках ХХ століття виникає новий напрямок лінгвістики – психолінгвістика, яка вивчає взаємовідносини мови, мислення та свідомості [87: 25]. Дослідження з психолінгвістики акцентують увагу на питаннях мовленнєвого впливу на адресата. У рамках даного напрямку обґрунтовується думка, що вплив через мовні засоби є навмисною перебудовою смислової сфери особистості. В даному випадку соціально спрямований текст ставить наступні головні завдання: привернути увагу до тексту, оптимізувати його сприйняття і вплинути на розуміння його змісту реципієнтом [74: URL].

Упродовж тривалого періоду знання про маніпуляцію як про різновид прихованого психологічного впливу накопичувалося у буденному досвіді, в художній творчості, ставало предметом наукових досліджень [17: 80]. С. Лозниця [44] вважає, що в сучасному світі роль насильницьких методів примусу (політичного, правового, економічного, соціального, релігійного та іншого контролю) значно зменшилася, поступила місцем різноманітним формам переконання, прихованого контролю, неявної залежності, соціальної відчуженості тощо [44: 142]. Як слушно вказує Н. В. Гребінь [17], перехід до інформаційного суспільства лише сприяє трансформації психологічного впливу та перенесенню його застосування від таких сфер суспільного життя, як політика, дипломатія, військове мистецтво, торгівля, рекламування, у сферу масового використання, як технології та ідеології соціальної взаємодії та спілкування людей [17: 80].

Важливим для розуміння маніпулятивного впливу є розуміння поняття впливу взагалі. Визначаючи сутність **поняття «вплив»**, дослідники часто звертаються до такої наукової категорії, як «взаємодія» і похідного від неї поняття «взаємовплив» [16: 174]. Сьогодні, на думку П. П. Волинець [10] спостерігається узагальнене ставлення до впливу як до елементу психологічної взаємодії, що часто призводить до ототожнення цих понять [10: 15]. У психологічних словниках вплив під час взаємодії розглядається як процес зміни індивідумом поведінки іншої людини, її установок, намірів, уявлень, так і як результат діяльності суб'єкта (ПС: 53; СССП: 42).

Поняття «маніпуляція» має пряме та метафоричне значення. Слово «маніпуляція» (лат. *manipulare*) здавна означало у суто позитивному сенсі «керувати зі знанням справи» [91: 349]. Перехідним етапом до метафори стало використання цього терміна стосовно демонстрування різноманітних фокусів та ігор у карти, в яких, окрім вправності, цінується приховання дій або справжніх намірів, а також проведення всіляких відволікаючих процедур, які розпорошують увагу спостерігача [17: 84]. Згодом маніпуляцію почали розуміти (у непрямому значенні) як прагнення «прибрати до рук», «спіймати

на гачок», «спроба перетворити людину у слухняне знаряддя, у маріонетку». Надалі метафору маніпуляції доповнюють такими характеристиками: майстерність виконання та створення в людини ілюзії самостійності прийнятих рішень і виконаних дій [24: 43–47].

Р. Е. Гудін [81] вперше визначив термін маніпуляція як «оманливий і прихований вплив, до якого вдається мовець (маніпулятор) з метою навмисного безпосереднього впливу на чийсь переконання, бажання та / або емоції, як правило, не в його інтересах або, принаймні, не в його інтересах у сучасному контексті» [81: 59]. Отже, переконання, бажання та емоції маніпулятора домінують. Як і попередній дослідник, А. Вейр [102] визначає маніпуляцію як своєрідний прихований вплив мовця на адресата, який не знає або не розуміє способів впливу маніпулятора на свій вибір [102: 149].

Маніпуляція як різновид психологічного впливу визначається як приховане від адресата спонукання його до переживання певних станів, зміни ставлення до чогось та виконання дій, необхідних для досягнення цілей ініціатора впливу [17: 83]. Тобто, маніпуляція – це прихований вплив, факт якого не повинен бути усвідомлений об'єктом маніпуляції. Вона передбачає не лише владу, а зловживання владою, тобто, домінацію. Для досягнення успіху маніпуляція має залишатися непомітною. Успіх маніпуляції гарантовано, коли маніпульована особа вірить, що все, що робиться, є природнім і невідворотним [77: 360]. Для маніпуляції потрібна фальшива дійсність, у якій її присутність не буде відчуватися [39: 219; 71: 47]. Проте «для ефективного управління людьми їх слід переконати в тому, що вони незалежні» [19: 266].

Існує чималий арсенал найрізноманітніших тактик маніпулятивного впливу, починаючи з прямої підтасовки фактів і поширення відверто неправдивої інформації, закінчуючи витонченішими способами впливу, серед яких особливо цікавими видаються лінгвістичні тактики [18: 221], тобто **мовна маніпуляція**. Мовною маніпуляцією Є. Борисова та Ю. Мартемьянов [7] вважають використання особливостей мови та принципів її вживання з

метою прихованого впливу на адресата в потрібному для мовця напрямі. Коли приховані можливості мови мовець використовує для того, щоб нав'язати реципієнту певне уявлення про дійсність, ставлення до неї, емоційну реакцію чи намір, що не збігаються з тими, які адресат міг би сформулювати самостійно, відбувається мовна маніпуляція [7: 145].

Ще одну спробу в цьому відношенні роблять К. Кунс та М. Вебер [76], які відзначають, що мовна маніпуляція несе в собі сильні конотації хитрості, і це, зазвичай, невідомо для її жертви [76: 59]. Більше того, вони зазначають, що маніпуляція несе оману для адресата проти його власної волі [76: 9], і стверджують, що мова маніпуляція як форма впливу є відмінною не через особливі засоби, тобто приховані засоби впливу або низький рівень аргументації, замаскованої під аргументацію високого рівня, а навпаки, маніпуляція має відмітний вплив на свою ціль, тобто вона впливає на слабкі сторони цілі або впливає на неї, не покращуючи його розуміння [76: 46].

Уважається, що мовленнєві механізми, які керують процесами мовної маніпуляції, з'явилися спонтанно, оскільки сама мова певною мірою сприяє спотворенню об'єктивної реальності, пропонуючи не лише конкретні позначення, але й неточні, розмиті, неоднозначні деномінації. При цьому брехня та маніпуляція протиставляються різним типам правди: брехня виступає проти «сміслової правди»; маніпуляція протистоїть «прагматичній правді» [73: 28].

М. С. Фаден та Т. Л. Бечамп [79] роблять спробу визначити **типи мовної маніпуляції** визначаючи такі:

1) маніпулювання варіантами (в яких варіанти в середовищі модифікуються шляхом збільшення або зменшення доступних опцій або винагородами або загрозою покарання);

2) маніпулювання інформацією (при якому сприйняття людиною можливостей змінюється шляхом непереконливого впливу на розуміння людиною ситуації);

3) психологічна маніпуляція (при якій на людину впливають психічні процеси, відмінні від тих, що беруть участь у розумінні) [79: 70].

Мовна маніпуляція здійснюється тоді, коли слухач не може бачити прихованих намірів мовця за тим, що він говорить. Оскільки одним із ключових параметрів маніпулятивного висловлювання є специфічна **інтенціональність**, для розпізнавання маніпуляції необхідно проаналізувати такі параметри, як мета вербальної комунікації, комунікативний намір, причина та мотив. Маніпуляція – це прагматична дія, що досягає своїх цілей без явного виявлення комунікативних намірів: оратор влучно обирає таку форму висловлювання, яка позбавлена прямих сигналів про його справжнє ставлення. Збільшуючи рівень неадекватного сприйняття інформаційного поля, маніпуляція розширює ілюзорну суб'єктивну реальність [73: 28].

Мовна маніпуляція може розглядатися в часі як складна, багатоступенева, поетапна процедура (як у випадку з інформаційною пропагандою та компаніями, що займаються просуванням проектів), або це може бути особливим, відносно простим актом впливу на одержувача в процесі міжособистісного спілкування. При цьому відповідні мовні характеристики маніпулятивного впливу важко визначити, оскільки загалом вони не порушують рамки звичайної мовленнєвої практики. У той же час врахування мовних засобів, характерних для маніпулятивних текстів, має важливе значення для виявлення факту маніпуляції. Мовлення стає маніпулятивним не завдяки використанню певних лексичних чи граматичних одиниць, а, насамперед, через асоціацію з намірами мовця, особливим характером висловлювання, умовами спілкування (соціальний контекст). Мова пропонує носіям цілий арсенал засобів для реалізації маніпулятивних цілей. Мовна маніпуляція створюється за допомогою мовних одиниць різного рівня, які допомагають реалізувати наміри мовця [73: 21–22].

Механізм маніпулятивного мовленнєвого впливу реалізується через зміну мовної картини світу, коли реципієнт, приймаючи «надбудовані» асоціації, ставить вторинні змісти на місце первинних у системі значень своєї

мовної картини світу. Його «стара» особистість пригнічується, оскільки «ноюю» мовою встановлюється контроль над його свідомістю [47: 10–12].

До поняття «**інструменти мовної маніпуляції**» відносяться тактики, прийоми, вербальні засоби, які реалізують стратегії створення ілюзій, генерації емоціональної напруги, героїзації, дискредитації / антидискредитації [62: 106].

Серед головних **тактик** є такі: переакцентування (замовчування), надягання маски (солідаризація), наклеювання ярликів, звинувачення / ображання, натяк / інтрига, гра мотивом [9: 18].

В якості найпоширеніших **прийомів** мовленнєвої маніпуляції О. М. Бикова [9] виділяє такі: використання чуток, створення контрасту, висміювання, відволікання («копченого оселедця»), недосказаність (контекст), відвертість заяви, інформаційний галас, лякаюча тематика, спотворення та конструювання фактів [9: 18].

Серед **засобів** маніпулювання, на думку І. В. Рогозіної [56], мають відношення до лінгвістики наступні:

- 1) багаторазове, наполегливе повторення одних і тих же фраз;
- 2) ствердження та спрощення;
- 3) евфемізація мови (евфемізми – це okazіональні індивідуально-контекстні заміни одних слів іншими з метою спотворення або маскуваннн справжньої сутності того, про що говориться) [56: 358].

А. Б. Бушев [8] додає також:

- 4) використання кліше, штампів, стереотипів;
- 5) оцінну лексику;
- 6) лексику з емоційними і експресивними конотаціями;
- 7) складність дефінування термінів;
- 8) демонізацію опонента;
- 9) затвердження власного благородства;
- 10) посилення на авторитети;
- 11) маніпулювання фактичною інформацією;

- 12) риторичні прийоми;
- 13) використання імплікативності;
- 14) використання жанрової палітри і експектацій риторики жанру [8: 306].

Розглядаючи маніпуляції з лінгвістичної точки зору доцільно зосередити увагу на використанні власне мовних засобів, які часто активно взаємодіють з **паралінгвістичними засобами** для здійснення маніпулятивного впливу на адресата [57: 230]. Водночас, вплив стереотипів і установок посилює поширеність стратегії добудовування комунікативної ситуації або образу партнера з огляду на вищезгадані елементи анонімності та відсутність невербального спілкування, що потенційно може підвищити рівень маніпулятивності комунікативного процесу в цілому [85: 41–43].

Таким чином, маніпуляція спостерігається у різних сферах людського життя та передбачає вплив на свідомість та світогляд людини з метою отримання маніпулятором певних переваг. Маніпуляція визначається як приховане від адресата спонукання його до переживання певних станів, зміни ставлення до чогось та виконання дій, необхідних для досягнення цілей ініціатора впливу. Своєю чергою, мовна маніпуляція розуміється як використання особливостей мови та принципів її вживання з метою прихованого впливу на адресата в потрібному для мовця напрямі. Саме існування мовної маніпуляції зумовлене тим, що сама мова певною мірою сприяє спотворенню об'єктивної реальності, пропонуючи не лише конкретні позначення, але й неточні, розмиті, неоднозначні деномінації. Механізм мовної маніпуляції полягає у зміні мовної картини світу, що зумовлюється тим, що реципієнт, приймаючи «надбудовані» асоціації, ставить вторинні змісти на місце первинних у системі значень своєї мовної картини світу. Інструментарій мовної маніпуляції – це тактики, прийоми, вербальні засоби, які реалізують маніпулятивні стратегії. Основними засобами мовної маніпуляції є вербальні (повтори, спрощення, евфемізація, кліше, штампи,

стереотипи, емоційна та оцінна лексика, риторичні прийоми тощо) та невербальні (паралінгвістичні).

1.2 Мовна маніпуляція як перекладацька проблема

У сучасному світі перекладознавства особливо складним стає переклад у випадках, коли застосовується маніпуляція за допомогою лінгвістичних засобів. Як вказує Е. В. Бреус: «Переклад – акт міжмовної комунікації. При перекладі має місце не тільки контакт двох мов, але і зіткнення двох культур» (*цит. за* [49: 17]).

В. В. Сдобніков [61: 6], Т. О. Волкова [11: 193] та М. Л. Іваницька [29: 34] вважають, що специфіка **комунікативної ситуації** (включаючи характер предметної діяльності комунікантів, їхні потреби та очікування) досить жорстко визначає вибір стратегії перекладу і, відповідно, основні параметри результуючого перекладного тексту. Перекладач, хоча і має певну свободу у своїй роботі, приймаючи рішення стосовно інтерпретації та відтворення одиниць тексту самостійно, все ж знаходиться під постійним впливом зовнішніх чинників, бо є нерозривно пов'язаним з тією об'єктивною реальністю, у якій його робота виконується. Яким би теоретично та науково підкріпленим не був концепт перекладу, у будь-якому разі, якщо переклад виконується не автоматизовано, він все одно залежить від суб'єктивної ролі перекладача в ході процесу перекладу [30: 15], а особливо це стосується текстів, у яких уже закладена маніпуляція.

На думку Р. П. Зорівчак [27], в ідеалі перекладений текст – це результат винайдення в цільовій мові найвдаліших засобів для вираження змісту, перетворення (а не копіювання) функцій усіх компонентів оригіналу. Тому завдання перекладача полягає в тому, щоб зберегти індивідуальність, неповторність авторських смислових асоціацій [27: 159]. Відтворення засобів маніпулятивного впливу оригіналу в перекладі тісно пов'язане з поняттями еквівалентності та адекватності перекладу. Ю. Найда [93] зауважує, що з

огляду на те, що не існує двох ідентичних мов, ні за значеннями, які виражають ті, чи інші символи, ні за правилами розташування цих символів у реченні, як наслідок, то між мовами не може бути чіткої відповідності. З цього випливає, що цілком тотожний переклад є неможливим. Загальне враження перекладу може виявитися дуже близьким до оригіналу, однак ідентичності у деталях бути не може [93: 4]. Цю думку підтверджує і Й. Ксіанг [104], вказуючи, що «еквівалентність у перекладі можна розуміти лише як свого роду схожість або наближення» [104: 171]. Отже, під час перекладу необхідно шукати найбільш близькі еквіваленти.

Комунікативно-прагматична еквівалентність є головною вимогою до перекладу маніпулятивних текстів, оскільки вона передбачає передачу комунікативного ефекту вихідного тексту і тому передбачає виділення того його аспекту, який є провідним в умовах конкретного комунікативного акту [13: 383].

Прагматичний компонент являє собою відношення між мовним вираженням і учасниками комунікації – відправником та одержувачем інформації, як зазначає О. А. Єлісеєва [25]. У процесі перекладу здійснюється **прагматична адаптація** вихідного тексту, тобто внесення певних поправок на соціально-культурні, психологічні та інші відмінності між одержувачами оригінального і перекладного текстів. Поряд із зіставленням різних мовних систем, в процесі перекладу відбувається зіставлення різних культур. Прагматичний фактор є одним з найбільш важливих факторів, що визначають не тільки спосіб реалізації процесу перекладу, а й сам обсяг переданої в перекладі інформації. Йдеться про суперечність між двома тенденціями: експлікацією і імплікацією інформації. Урахування цих тенденцій має принципове значення для розуміння сутності прагматичної адаптації [25: URL], що є необхідною умовою перекладу маніпулятивних текстів.

Прагматичний потенціал маніпулятивного тексту, тобто його здатність створювати певний комунікативний ефект, здійснювати прагматичний вплив

на реципієнта, формується в результаті вибору автором змісту повідомлення та способу його вираження мовними засобами [36: 209–210]. Усе згадане вище обумовлює значущість визначення комунікативної спрямованості вихідного тексту під час дослідження прагматичних аспектів перекладу. Прагматика перекладу містить цілий комплекс відношень, зокрема:

- 1) відношення мовця до подій, які описуються (через знак);
- 2) вплив тексту на адресата перекладу тощо [26: 66].

Ступінь збереження маніпулятивності першотвору залежить від особистості перекладача, який, чітко усвідомлюючи можливу семантичну неповноту перекодування тексту, налаштовується на те, щоб максимально продемонструвати чи не продемонструвати усі особливості оригіналу [37: 85]. Перекладений текст «народжується заново» в іншій мовній стихії завдяки здібностям і талантові перекладача. Причому такий текст повинен передаватися іншою мовою «не від звуку до звуку, не від слова до слова, не від фрази до фрази, а від ланки ідейно-образної структури оригіналу до відповідної ланки перекладу» [37: 260].

Прагматичне ставлення адресата до маніпулятивного тексту залежить не лише від прагматики тексту, але й від особистості, фонових знань, попереднього досвіду конкретного реципієнта. Завдання ускладнюється наявністю смислових, логічних та лінгвоетнічних **бар'єрів**.

Смисловий бар'єр представляє собою непорозуміння між людьми, яке є наслідком того, що одне повідомлення має для них різний смисл – суб'єктивний зміст, якого набуває слово у конкретному контексті, в конкретній ситуації спілкування. Слово в різних ситуаціях може мати неоднаковий смисл, який завжди є індивідуально-особистісним: вів зароджується у свідомості того, хто говорить, але не обов'язково є зрозумілим тому, хто слухає. Причинами виникнення смислових бар'єрів є незбігання смислів висловлювань, прохань, наказів та ін.; ігнорування поглядів, цінностей, системи особистісних смислів співрозмовника; відмінності у знаннях, інформаційному фонді співрозмовників та ін.

Логічний бар'єр являє собою неадекватне розуміння інформації, породжене особливостями мислення партнерів по спілкуванню. Більше того, думку зумовлюють різні потреби людини. Тому за кожною думкою фігурує мотив, який і є первинною інстанцією у породженні мовлення. Причинами виникнення таких бар'єрів є неоднаковий вид мислення (наприклад, у одного абстрактно-логічне, в іншого – наочно-образне); використання операцій мислення (порівняння, аналіз, синтез, узагальнення, абстрагування) з різним ступенем глибини (поки один заглиблюється в аналіз проблеми, інший, зібравши поверхову інформацію, вже має готову відповідь); превалювання форм мислення в інтелекті кожного з партнерів та ін.

Під час комунікації через **лінгвоетнічний бар'єр** крім особистісних характеристик реципієнта на успіх комунікації впливає ціла низка інших факторів культурологічного плану, а саме:

- 1) відмінності менталітетів і національних характерів;
- 2) відмінні мовні картини світу, включаючи сприйняття часу й простору;
- 3) комунікативна асиметрія;
- 4) дія культурних стереотипів;
- 5) відмінності в ціннісних орієнтирах;
- 6) незбіг культурно-мовних норм;
- 7) відмінні пресупозиції й фонові знання;
- 8) культурно-специфічні відмінності у приписуваних мовним одиницям конотаціях;
- 9) неоднакове сприйняття гумору;
- 10) різні комунікативні стратегії [43: 132–133].

Для подолання таких бар'єрів перекладачі повинні володіти адекватною **емоційною емотивною компетенцією**, що, за В. І. Шаховським [69], включає:

- 1) знання загальних лінгвокультурних кодів емоційного спілкування;
- 2) знання емоційних домінант цих кодів у формі емоційних концептів;

3) знання правил code switching і їх кореляцію з загальнолюдськими / національно-культурними цінностями;

4) знання маркерів емоційно-етнічної ідентифікації мовних партнерів правил емоційного спілкування з ними;

5) знання і володіння засобами номінації, експресії і дескрипції своїх і чужих емоцій в обох лінгвокультурних кодах [69: URL].

При перекладі маніпулятивного тексту з англійської мови на українську необхідно встановлювати повноцінність перекладу не шляхом порівняння вихідного тексту з текстом перекладу, а шляхом зіставлення **реакції** адресата тексту перекладу і адресата тексту мовою оригіналу [41: URL]. У процесі перекладу перекладач може користуватися прямими міжмовними трансформаціями чи вільно інтерпретувати текст оригіналу. Вибір того чи іншого засобу перекладу залежить, головним чином, від функціонального стилю, до якого належить текст оригіналу, адже будь-яка мова характеризується стилістичною диференціацією, кожен стиль має свої підстили та жанри, які, в свою чергу, мають свої лексичні та граматичні особливості [55: URL].

За М. С. Гатальською [15], маніпуляція відіграє надзвичайно важливу роль у структурі тексту і, як правило, зберігається в перекладі, одночасно демонструючи при цьому вплив факторів мовного та особистісного (що йде від мовної особистості перекладача) характеру. Вплив власне мовних чинників на передачу маніпулятивного впливу мовця на адресата виявляється, зокрема, в тому, що в процесі перекладу фонетичний ярус виявляється найбільш складним і найменш збереженим у процесі передачі маніпулятивного характеру спілкування [15: 188].

Як стверджує О. Д. Федоренко [65], увага до конотативного компонента в семантиці тексту – необхідна умова повноцінного, правильного перекладу, оскільки такі одиниці здатні передати читачеві позицію, настрій автора і пробудити в адресата почуття, адекватне до авторського. У сфері маніпулятивної діяльності перекладацька діяльність може або адекватно

передати відповідну маркованість, або послабити маніпулятивність тексту до повного його зникнення, або ж посилити, додати маніпулятивний компонент до перекладеного тексту при відсутності такого компонента у відповідній одиниці оригіналу. Невідповідність маніпулятивного потенціалу поєднується в перекладі із семантичним зсувом [65, с. 43].

Найбільші труднощі у співвідношенні знаків двох мов може представляти конотативний зміст мовного знаку, оскільки кожен народ «накладає» на мовні одиниці свої емоційні уявлення, в результаті ці відмінності перешкоджають успішній комунікації. Оскільки визначення того чи іншого значення оцінної одиниці залежить від багатьох факторів, в тому числі і невербальних, частіше семантичні можливості мовного знака виявляються значно різноманітнішими, ніж вони представлені у словниках [63: 4].

Так, унаслідок розбіжності культур перекладачеві нерідко доводиться стикатися з дилемою: або семантична, або комунікативна еквівалентність. Наприклад, в англійській мові визначення «зеленоокий» – *green-eyed* асоціюється з обманом і підступом, але чи правий буде перекладач, якщо залишить оригінальне звернення в перекладі, адже у носіїв англійської мови воно аж ніяк не пов'язане з красою, і чи буде такий переклад адекватним? Швидше за все, ні, оскільки вислів, що містить таку характеристику, не тільки не справить задуманий автором комунікативний ефект, але і в кращому випадку викличе нерозуміння, неприйняття самого тексту. Таким чином, не можна однозначно відповісти на питання, в яких випадках можна пожертвувати комунікативною, семантичною, структурною стороною тексту, а в яких можна обійтися без особливих втрат [63: 93].

Оскільки, за словами О. С. Іссерс [28], мовна комунікація – це стратегічний процес, базисом для нього є вибір оптимальних мовних ресурсів [28: 95]. А маніпулювання виражається за допомогою мовних засобів, тому для того щоб їх відтворити, а також показати який прийом використано, необхідно застосувати перекладацькі трансформації. Оскільки вони є

невід'ємною частиною перекладацької діяльності, тому при перекладі текстів різних функціональних стилів використовуються різні типи **перекладацьких трансформацій**.

Трактування поняття перекладацької трансформації наявне у багатьох дослідників [1: 11]. Так, відзначаючи певну метафоричність терміна «трансформація» в теорії перекладу, А. Д. Швейцер [70] писав, що насправді йдеться про відношення між вихідним і кінцевим мовними виразами, про заміну в процесі перекладу однієї форми вираження іншою, заміну, яку ми образно називаємо перетворенням або трансформацією, таким чином, перекладацькі трансформації є по суті міжмовними операціями «перевираження» сенсу [70: 118]. Перекладацька трансформація – це такий процес в перекладі, в ході якого система смислів, укладена в мовних формах вихідного тексту, сприйнята і зрозуміла перекладачем в силу його компетентності, трансформується природним чином внаслідок міжмовної асиметрії в більш-менш аналогічну систему смислів, що «вдягається» у форму мови перекладу [14: 364]. Перекладач повинен прагнути відтворити не тільки зміст тексту та його образну систему, але і своєрідність світобачення іншомовного автора, його художньо-філософську концепцію, особливості індивідуального стилю автора [1: 11].

Таким чином, відтворення маніпулятивного впливу, представленого у тексті, повинно мати на меті досягнення, у першу чергу, комунікативно-прагматичної еквівалентності, тобто, передачу комунікативного ефекту вихідного тексту із виділенням того його аспекту, який є провідним в умовах конкретного комунікативного акту. А отже, переклад текстів, що містить маніпуляцію, передбачає їх прагматичну адаптацію із внесенням певних поправок на соціально-культурні, психологічні та інші відмінності між одержувачами текстів оригіналу та перекладу, та максимально точну передачу маніпулятивного потенціалу використовуваних у тексті засобів маніпулятивного впливу. Для цього перекладач повинен володіти емоційною емотивною компетенцією, бути здатним до зіставлення реакції адресата

тексту перекладу і адресата тексту мовою оригіналу, враховуючи вплив факторів мовного та особистісного характеру.

1.3 Маніпуляція та її особливості в сучасному медійному дискурсі

Проблема дискурсу останнім часом є однією з найбільш актуальних і популярних у гуманітарних дослідженнях. Термін «дискурс» широко вживається в лінгвістиці, літературознавстві, соціології, філософії, соціальній психології та інших областях. Він використовується при аналізі художніх і нехудожніх текстів і має один із найширших спектрів значень [12: 156]. Д. Штеллінг [72] вказував, що «спроба опису і вивчення мови при ігноруванні самих комунікантів у мовленнєвій діяльності та різної ролі того, хто говорить, і того, хто слухає, а також при недостатній увазі до семантичної структури мови, яка відбиває особливості розумової діяльності людей, не може бути достатньо успішною» [72: 6].

Дискурс (фр. *discours*, англ. *discourse*, від лат. *discursus* «рух, круговорот» // фр., англ. «бесіда, розмова») мова, процес мовної діяльності. На думку Ю. С. Степанова [64] «Дискурс – це «мова в мові», але представлена у вигляді особливої соціальної даності» [64: 38].

Одним із перших термін «дискурс» ужив З. Харріс, який у 1952 р. опублікував статтю «Аналіз дискурсу» [86]. Термін «дискурс» він використовував на позначення дистрибутивного аналізу тексту із залученням до його опису соціокультурної ситуації. У наш час наука розуміє під терміном «дискурс» практично все, тому термін надзвичайно популярний, оскільки поняття дискурсу так само розпливчате, як поняття мови, суспільства, ідеології. Отже, дискурс – це:

- по-перше, «інтерактивна діяльність учасників спілкування, установлення й підтримка контакту» [34: 5],

- по-друге, дискурс відображає залежність створюваного мовного добутку від значної кількості екстралінгвістичних обставин – знань про світ, думок, установок і конкретних цілей мовця [20: 14];

- по-третє, дискурс – це вербалізація певної ментальності, це спосіб інтерпретування навколишньої дійсності, це свій (властивий певному соціуму) спосіб бачення світу. Можна погодитись з Н. Д. Арутюновою (ЛЭС), що «дискурс – це мова, занурена в життя» (ЛЭС: 137).

Тому зрозумілим є використання французьким лінгвістом Е. Бенвеністом [3] терміна «дискурс» (*discours*) замість терміна «мова» (*parole*) [3: 282]. Важко також не погодитися з Ф. Нельсон [51] у твердженні що, без дискурсу ми не можемо зрозуміти реальність, досвід і нас самих» [51: URL]. Окрім того, дискурс розуміється як все, що говориться та пишеться людиною, а, отже, терміни «мовлення» та «текст» є видовими відносно родового поняття «дискурс», що їх об'єднує [5: 5]. О. В. Ісаєнко [31] вважає, що як текст, так і дискурс мають комунікативну природу, але поняття дискурсу є ширшим, оскільки, крім мовного або письмового вираження, воно охоплює сукупність екстралінгвальних факторів, які на тлі соціального контексту дають можливість зрозуміти текст загалом та умови його функціонування в суспільстві [31: 94].

З позицій соціолінгвістики В. І. Карасик [33] виділяє два основних **типи дискурсу**: персональний (особистісно-орієнтований) і інституційний [33: 38]. **Інституційний дискурс**, як справедливо зазначає Р. Водак [103], є винятком, а не правилом [103: 55–57].

Термін «**медіа**» (від латинського *medium, media* «засоби, посередники») в сучасному світі повсюдно вживається як аналог терміна ЗМК (ЗМІ) – засоби масової комунікації (засоби масової інформації) – друк, фотографія, радіо, кінематограф, телебачення, відео, мультимедійні комп'ютерні системи [2: 18], а саме поняття глибоко досліджено і представлено в роботах Г. М. Маклюєна [46]. Погляд автора полягає в тому, що «засоби спілкування – книгодрукування, кіно, радіо та ін. – більш, ніж просто засоби

передачі інформації – вони часто і є повідомленням», і що мова медіа, як і будь-яка інша мова, це технологія [46, с.100]. Для більш точного розуміння терміну «медіа» скористаємося визначенням А. В. Федорова [66]: «медіа – технічні засоби створення, запису, копіювання, тиражування, зберігання, розповсюдження, сприйняття інформації та обміну її між суб'єктом (автором медіатексту) і об'єктом (масовою аудиторією)» [66: 75].

Поняття «**медійний дискурс**» є похідним від загальної концепції дискурсу і становить сукупність процесів і продуктів мовленнєвої діяльності у сфері масової комунікації в усьому розмаїтті і складності їх взаємодії [23: 21]. За О. С. Кубряковою [40], представники діяльнісного підходу вивчають медійний дискурс як реальність, створену засобами масової комунікації, що опосередковують продукування, зберігання і поширення суспільно важливої інформації [40: 15].

Н. І. Лютянська [45] стверджує, що в умовах сучасного суспільства, де головною рушійною силою є інформація, медійний дискурс є ключовим видом дискурсу, що реалізує рух соціальної думки і формує концептуальну картину світу людини [45: 137].

У сучасній лінгвістиці існує два підходи до визначення поняття медійного дискурсу. Відповідно до першого підходу, медійний дискурс постає специфічним мовленнєво-мисленнєвим видом діяльності, характерним виключно для інформаційного медійного простору [35: 16; 54: 153]. З огляду на це розуміння, слід відрізнити медійний дискурс від інших типів дискурсу таких, як політичний, релігійний, науковий тощо. Різниця між ними визначається модифікацією параметрів дискурсу – використанням різних мовних практик та комунікативними ситуаціями його реалізації [68: URL].

Другий підхід трактує медійний дискурс як будь-який вид дискурсу, що реалізується в медіапросторі та продукується ЗМІ [6: URL; 38: 119]. Зокрема, Т. Г. Добросклонська [22: 21] визначає медійний дискурс як «сукупність процесів та продуктів мовленнєвої діяльності у сфері масової

комунікації у всьому їх різноманітті та складності їх взаємодії» [22: 21]. Звідси можна говорити про політичний, релігійний, науковий медійні дискурси, вважаючи, що для своєї реалізації дані типи інституціонального дискурсу потребують наявності набору відносно стійких правил формування, інтерпретації та трансляції масової інформації [68: URL].

У медійному дискурсі використовуються тексти, які створені журналістами та / або поширюються за допомогою преси, радіо, телебачення, Інтернету. Це особливий вид масової комунікації, соціальне явище, основною функцією якого є вплив на масову аудиторію через смислову й оцінну інформацію, яка передається каналами ЗМІ, механізм актуалізації інформації за допомогою різноманітних комунікативних засобів інституту ЗМІ [68: URL].

Спираючись на головні функції ЗМІ в суспільстві, які виокремлюють вітчизняні і західні вчені, можна виділити наступні функції медіадискурсу: 1) інформативну, 2) соціалізуючу, 3) установлення «порядку денного», 4) політичну, 5) функцію впливу на свідомість, або формування громадської думки, 6) розважальну функцію [42: 9], й основними функціями медійного дискурсу, на думку О. О. Хорошун [67], є інформативна і маніпулятивна [67: URL].

Маніпулятивна функція медійного дискурсу має на меті вплив на читача. Автор матеріалу провокує певну поведінку читача, тим самим викликаючи зміни в системі цінностей реципієнта [48: 67]. Оскільки маніпуляцію в дискурсі здебільшого розуміють як «комунікативну та інтерактивну практику, в якій маніпулятор контролює інших людей, здебільшого проти їхньої волі чи найкращих інтересів» [77: 360], маніпуляція в медійному дискурсі, який очевидно перетинається з політичним, полягає в нав'язуванні адресату таких трактувань подій чи ситуацій, які вигідні маніпулятору [32: URL].

Медійний дискурс має ряд передумов для маніпулювання суспільною свідомістю. Його **маніпулятивний потенціал** обумовлений, у першу чергу,

інтенціональною установкою цього виду дискурсу [4: 88]. Завдання медійного дискурсу – вплив на формування громадської думки. Досягнення мети і завдання забезпечується тим, що медійний дискурс – комунікативне явище, а будь-яке спілкування – це цілеспрямований вплив [20: 138].

У медійному дискурсі журналісти виступають у якості посередників. Оскільки населення дистанційоване від більшості подій і не може безпосередньо спостерігати за тим чи іншим процесом, журналісти моделюють віртуальний світ і пропонують його в якості дійсного [60: URL]. Отже, журналіст зображує в медійному тексті не лише саму подію, а її психічний образ, описуючи, з одного боку, її об'єктивні дані, а з іншого підкреслюючи певний аспект, тим самим формуючи громадську думку про подію, що описується [67: URL].

У дискурсі, в якому один з учасників має більшу владу, ніж інший (інші), має місце контроль і обмеження комунікативного доробку співрозмовника з боку більш сильної сторони. Н. Ферклау [80] виділяє три основних типи таких **обмежень**:

- 1) обмеження на зміст висловлення;
- 2) обмеження на соціальні стосунки, в які вступають співрозмовники;
- 3) обмеження на суб'єктні позиції співрозмовників.

Описані обмеження можна спостерігати як в персональному (чи особистісному) дискурсі (на прикладі взаємодії ведучого й додзвонювача в ток-шоу на радіо), так і в інституційному дискурсі (на прикладі судових засідань, взаємодії між лікарем і пацієнтом, між вчителем і учнем тощо) [80: 84].

Іншу ситуацію спостерігаємо у жанрах медійного дискурсу, де не відбувається перехід мовленнєвого ходу від адресанта до адресата, що створює можливість необмеженого контролю з боку мовця / автора, і в першу чергу, контролю над змістом висловлення. Більше того, за таких умов у мовця з'являється можливість самостійно визначати, які теми слід висвітлювати, а які – обходити мовчанням. У цьому випадку маємо справу з

замовчуванням або маніпулятивним мовчанням, яке дозволяє маніпулятору непомітно впливати на формування ментальних моделей адресата, тобто, індивідуальних, суб'єктивних поглядів й емоцій, асоційованих у нього з певним словом, темою, подією. Озвучуючи певні теми й замовчуючи інші, можна активізувати бажані фрейми і представити інформацію під потрібним кутом. Досягти значно масштабніших результатів, однак, дозволяє маніпулювання не індивідуальною, а соціальною свідомістю [58: URL].

Масова (соціальна) свідомість формується на основі **стереотипів**, які висловлюють звичні, стійкі уявлення людей про будь-яке явище, що склалися під впливом конкретних соціальних умов і попереднього досвіду. За допомогою стереотипу у людей формуються певні норми, цінності, образи поведінки і т. д. [59: URL].

Принципово новим різновидом медійного є **дискурс соціальних медіа**. Соціальні медіа охоплюють різні сервіси:

1) соціальні мережі, призначені для забезпечення горизонтального спілкування зацікавлених у ньому абонентів, на зразок Facebook чи ВКонтакте;

2) блогосферу як сукупність блогів – періодично оновлюваних веб-сторінок із датованими записами і спільноту блогерів, які читають та коментують, посилаються один на одного, що призводить до створення нової субкультури;

3) мікроблогінг як засіб оперативного спілкування, гібридну форму медіа, що поєднує властивості служби миттєвих повідомлень, блогів, електронної пошти та соціальних мереж;

4) відеохостинги, користувачі яких можуть додавати, продивлятися і коментувати відеозаписи та інші сервіси Мережі [90: URL].

Сприйняття інформації, що поширюється у соціальних медіа, досить часто хвибує некритичністю. З одного боку, це зумовлено різким зростанням потоків інформації і швидкості зміни повідомлень: вони або сприймаються відразу, або виявляються «похованими» під новою інформацією. Не

випадково в англійській мові для позначення процесу пошуку інформації в мережі Інтернет використовується термін *to surf* «серфінгувати», перелітати по гребнях з хвилі на хвилю. На сучасному інформаційному етапі розвитку здатність швидко знаходити, осмислювати, оцінювати і використовувати інформацію з усіма її зв'язками в глобальній інформаційній системі передається прямим значенням дієслова «перелітати з одного веб-сайту на інший» [50: 120]. Водночас таким чином передається і конотація поверховості, неглибокого пізнання, «хапання вершків», яскравого і привабливого на противагу вдумливому рефлексуванню чи аналізу [53: URL].

На ґрунтовний аналіз у реципієнтів часто не вистачає не лише часу, а і навичок. Остання обставина пов'язана з такою рисою Інтернет-комунікації, як доступність – інтелектуальна (зрозумілість), комерційна, фізична. Читач може отримати пояснення будь-якого факту на будь-якому рівні складності – від енциклопедичних словників до форумів, де користувачі пояснюють один одному будь-які поняття, або картинок і карикатур, відеороликів на ту ж тему. Це, разом із зростанням масивів інформації, змінює культуру споживання меседжів, значно скорочуючи прийнятний обсяг тексту, в результаті більшість онлайн-аудиторії надає перевагу коротким повідомленням та візуальній інформації [53: URL].

Потенціал маніпулятивності дискурсу соціальних медіа зумовлений, серед іншого, його високою експресивністю. Ця риса пов'язана з одного боку, із індивідуалізованістю соціальних медіа, що покликані дати можливість користувачам створити власне представництво у віртуальній реальності, стати комунікатором для певної аудиторії, а також задовольнити свої потреби у самореалізації та самовираженні, відтак характеризуються принциповою суб'єктивністю подачі матеріалів та персоналізацією за рахунок формування в текстах особистісної позиції автора.

З іншого боку, відкритість для впливів значним чином визначається візуальністю і навіть видовищністю соціальних медіа. Мультимедійність

мережевих інформаційних ресурсів, що забезпечується новітніми технологіями багатоканальної передачі інформації, під час якої поєднуються різні знакові системи, дозволяє об'єднати у веб-документі графіку, текст, відео, аудіо, фотографію, анімацію, звукові ефекти, звуковий супровід і т.д., що розширює параметри тексту, змінює співвідношення статичної і динамічної – від перегляду «усім світом» масових заходів – спортивних, культурних, політичних подій, до бойових дій, що їх сьогодні можна спостерігати у, по суті, прямому ефірі. Таким чином формується досвід спільного переживання, сильні емоційні зв'язки між реципієнтами та завищений рівень експресивності Інтернет-комунікації в принципі [53: URL].

Отже, медійний дискурс – це інституційний тип дискурсу, реальність, створена засобами масової комунікації, що опосередковують продукування, зберігання і поширення суспільно важливої інформації; сукупність процесів та продуктів мовленнєвої діяльності у сфері масової комунікації у всьому їх різноманітті та складності їх взаємодії. Оскільки медійний дискурс є, у першу чергу, явищем соціальним, від володіє широким маніпулятивним впливом, зумовленим такими факторами, як інтенціональна установка самого дискурсу та його комунікативна направленість, а також наявність посередників (журналістів) між висвітлюваними подіями і власне читачем, обмеження комунікативних дій читача та наявність у журналіста повного контролю над змістом висловлювання. До того ж, поява таких нових субдискурсів медійного дискурсу, як дискурс соціальних медіа, призводить до нового розуміння мас-медіа, додаючи до комунікативної ситуації некритичність сприйняття, відсутність ґрунтовного аналізу інформації, високу експресивність текстів та їх візуальність, що також сприяє розширенню маніпулятивного впливу таких текстів.

Висновки розділу 1

1. Маніпуляція – це приховане від адресата спонукання його до переживання певних станів, зміни ставлення до чогось та виконання дій, необхідних для досягнення цілей ініціатора впливу. Мовна маніпуляція - передбачає використання особливостей мови та принципів її вживання з метою прихованого впливу на адресата в потрібному для мовця напрямі. Основними засобами мовної маніпуляції є вербальні (повтори, спрощення, евфемізація, кліше, штампи, стереотипи, емоційна та оцінна лексика, риторичні прийоми тощо) та невербальні (паралінгвістичні).

2. Передача при перекладі маніпулятивного впливу тексту вимагає досягнення, у першу чергу, комунікативно-прагматичної еквівалентності та передбачає прагматичну адаптацію таких текстів з огляду на соціально-культурні, психологічні та інші відмінності між одержувачами текстів оригіналу та перекладу. У цьому процесі перекладач застосовує перекладацькі трансформації – міжмовні перетворення, що мають на меті передачу не лише форми, а і змісту, прагматичної спрямованості тексту оригіналу в перекладі.

3. Медійний дискурс розуміється як сукупність процесів та продуктів мовленнєвої діяльності у сфері масової комунікації у всьому їх різноманітті та складності їх взаємодії. Широкий маніпулятивний вплив медійного дискурсу зумовлений такими факторами, як інтенціональна установка самого дискурсу та його комунікативна направленість, а також наявність посередників (журналістів) між висвітлюваними подіями і власне читачем, обмеження комунікативних дій читача та наявність у журналіста повного контролю над змістом висловлювання, некритичність сприйняття, відсутність ґрунтовного аналізу інформації, висока експресивність текстів та їх візуальність.

РОЗДІЛ 2

ЛІНГВІСТИЧНІ ЗАСОБИ МАНІПУЛЯЦІЇ У СУЧАСНОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

2.1 Фонетичні засоби маніпулятивного впливу у сучасному медійному дискурсі

Фонетичні засоби маніпулятивного впливу, що використовуються у сучасному медійному дискурсі, використовуються авторами текстів з метою зробити такі тексти більш привабливими для читача, створити їх милозвучність, таким чином, спонукати читача або глядача сприймати такий текст. Таким чином, фонетичні засоби фактично не чинять маніпуляції, однак готують адресата до сприйняття маніпулятивного впливу через зовнішню привабливість тексту.

Асонанс розуміється як концентроване повторення голосних звуків у поетичному рядку чи строфі (або у прозовому тексті), яке витворює ефект милозвуччя (ЛСД: 66), наприклад: (1) *We will support democracy from Asia to Africa, from the Americas to the Middle East, because our interests and our conscience compel us to act on behalf of those who long for freedom* (КО: URL). У цьому випадку фрагмент *from Asia to Africa, from the Americas* використано не лише як засіб перелічення частин світу, а і як засіб створення плинного мовлення, що привертає увагу адресата.

Інший фонетичний засіб маніпуляції у текстах сучасних медіа – **алітерація**, що розуміється як стилістичний прийом, який полягає у повторенні однорідних приголосних задля підвищення інтонаційної виразності вірша, для емоційного поглиблення його смислового зв'язку (ЛСД: 26). Застосування алітерації у текстах медійного дискурсу сприяє створенню зв'язків у тексті, наприклад: (2) *For history tells us that while these truths may be self-evident, they've never been self-executing; that while freedom is a gift from God, it must be secured by His people here on Earth* (КО: URL). У

цьому випадку алітерація *self-evident* та *self-executing* дозволяє створити паралельний зв'язок між вказаними лексичними одиницями, таким чином структуруючи текст.

Таку саму функцію виконує алітерація в наступних фрагментах: (3) *Through blood drawn by lash and blood drawn by sword, we learned that no union founded on the principles of liberty and equality could survive half-slave and half-free* (КО: URL) виконує асонанс *half-slave* та *half-free*; (7) *It's the answer told by lines that stretched around schools and churches in numbers this nation has never seen, by people who waited three hours and four hours, many for the first time in their lives, because they believed that this time must be different, that their voices could be that difference* (ТЮВ: URL).

Іншим прикладом використання алітерації постає її застосування як засобу привернення уваги до окремого фрагменту тексту: (4) *And, above all, I will ask you to join in the work of remaking this nation, the only way it's been done in America for 221 years – block by block, brick by brick, calloused hand by calloused hand* (КО: URL). Декілька алітерацій поспіль *block by block, brick by brick, calloused hand by calloused hand* використано для того, щоб адресат звернув увагу на цей фрагмент тексту, сконцентрувавшись на способі побудови США як країни.

Хоча алітерація в медійному дискурсі часто представлена у формі повторів цілих слів (та приголосних у них), у деяких випадках використовується також алітерація на основі повторення певних звуків: (5) *The commitments we make to each other through Medicare and Medicaid and Social Security, these things do not sap our initiative, they strengthen us* (FIR: URL). У представленому фрагменті алітерація *Medicare* та *Medicaid* використовується як засіб перелічення програм, ініціатором яких є один і той самий політик.

Промови, інкрустовані алітерацією, краще сприймаються адресатом та створюють враження плинності мовлення, що «гіпнотизує» адресата та спрощує проникнення маніпулятивного впливу у тексті: (6) *We, the people,*

declare today that the most evident of truths – that all of us are created equal – is the star that guides us still; just as it guided our forebears through Seneca Falls, and Selma, and Stonewall; just as it guided all those men and women, sung and unsung, who left footprints along this great Mall, to hear a preacher say that we cannot walk alone; to hear a King proclaim that our individual freedom is inextricably bound to the freedom of every soul on Earth (FIR: URL).

Таким чином, на фонетичному рівні основними засобами створення маніпулятивного впливу в текстах сучасного медійного дискурсу є алітерація та асонанс, що прикрашають мовлення та сприяють некритичному сприйманню інформації через привабливу зовнішню форму висловлювання.

2.2 Лексико-стилістичні засоби маніпуляції у медійному дискурсі

Широко представлені засоби створення маніпулятивного впливу на лексико-стилістичному рівні. Такі засоби можна умовно поділити на окремі лексичні одиниці (розмовна лексика, неологізми, оцінна лексика, евфемізми, дисфемізми та ідіоми) та тропи (епітет, метафора, порівняння, оксюморон та іронія).

Зокрема, **розмовна лексика** – це лексичні одиниці, що вживаються в розмовному мовленні, наприклад, у невимушеній неофіційній бесіді, і є одним з розрядів словникового складу літературної мови, поряд з книжковою та нейтральною лексикою (ЛСД: 590). Одиниці розмовної лексики найчастіше використовуються у цитатах, щоб продемонструвати простоту мовця: (20) *After the incident, US President Donald Trump said that officials had been “cocked and loaded” to retaliate against Iran after he learned an Iranian missile system shot down a US military drone (UAI: URL).* У представленому фрагменті вислів Трампа *cocked and loaded* процитовано для того, щоб показати його грубість.

Ще один приклад: (24) *“Borders are our red line, and any enemy violating these borders will not go back,” the commander underlined (UAI: URL).* У цьому

випадку одиниця розмовної лексики *red line*, навпаки, є спрощенням, що наближує мовця до адресата та робить його аргументи більш наочними для читача.

Наближення до читача відбувається з використанням розмовної лексики і в наступному фрагменті: (80) *Because of their failures to act, we now have an intelligence community that suppresses warnings about Russian election interference and white supremacist terrorists, while hyping conspiracies about antifa* (TTR: URL), де скорочення *antifa* дозволяє автору тексту «говорити» мовою молодого покоління.

Інший лексико-стилістичний засіб створення маніпулятивного впливу в текстах сучасного медійного дискурсу – використання **неологізмів**, що являють собою нові слова або вислови, поява яких зумовлена потребами доби (наукові відкриття, зміни суспільних відносин, розвиток культури тощо) (ЛСД: 491).

Маніпулятивному впливу сприяють оцінні неологізми, як представлено у наступних фрагментах: (93) *They too often see Britishness and Englishness as one and the same* (BJS: URL); (94) *That conflation suits Sturgeon, since it implies that true Scottishness can only be fulfilled in emancipation from rule by Westminster* (BJS: URL). Беручи за основу іменник *Englishness*, автор створює його територіальні варіанти, такі як *Britishness* для жителів усієї Великобританії та *Scottishness* для жителів Шотландії. Викорстання таких неологізмів, що мають негативну конотацію, повинно викликати негативне ставлення адресата до іменованих ними явищ.

Оцінна лексика – це слова, словосполучення або речення, які характеризують предмет, явище, подію з погляду категорії цінності (ЛСД: 601). Значення оцінної лексики для створення маніпулятивного впливу в текстах сучасного медійного дискурсу є очевидним – адресат повинен переймати оцінку, надану об’єкту чи явищу автором. Зокрема, негативна оцінка в текстах медійного дискурсу надається, у першу чергу, представникам інших країн, політика яких не відповідає політичним ідеалам,

які сповідує мовець: (19) *General Jalali rebuked the US' hostile policies in the region, Washington's warmongering rhetoric against the Islamic Republic has increased under President Donald Trump, asserting that, however, any move against the integrity of Iran will be responded firmly* (UAI: URL). Зокрема, у представленому вище фрагменті лексеми негативної оцінки *hostile policies* та *warmongering rhetoric* використовуються іранським військовим для оцінки політики США щодо мусульманських країн.

Оцінна лексика використовується також авторами текстів медійного дискурсу як засіб створення негативного образу певної групи людей, яких засуджує сам автор: (26) *In light of that, Amy Coney Barrett's US supreme court nomination must be understood as the culmination of cynical tactics that Republicans have perfected over the last two decades* (USC: URL). Тактику представників Республіканської партії щодо трудових спорів автор називає *cynical tactics*, таким чином, схиляючи адресата до негативного сприйняття як дій республіканців так і партії взагалі.

Надаючи негативну оцінку тим явищам, які традиційно оцінюються у суспільстві негативно, автори заробляють авторитет, таким чином, отримуючи довіру адресата: (40) *Combined, these provisions allow employers that use arbitration to conceal bad behavior by management or a pervasive culture of harassment, and to quietly dispatch those who complain* (WCC: URL). Іменуючи культуру сексуальних домагань *pervasive culture of harassment*, автор тексту створює відчуття солідарності між адресантом і адресатом.

Негативна оцінка дій певної публічної людини представлена такими прикладами: (45) *As scientists with a combined 70-plus years of drug education and research on psychoactive substances, we find Berenson's assertions to be misinformed and reckless* (DMU: URL); (99) *That is not just a quirk of the prime minister's narcissistic personality* (BJS: URL). У першому випадку оцінні одиниці *misinformed* та *reckless* використовуються автором для того, щоб спростувати аргументи свого ідейного опонента, у другому сполучення *narcissistic personality* акцентує увагу на егоїзмі політика, діяльність якого

автор не підтримує. Таким чином, оцінна лексика у таких випадках використовується для створення образу «ворога», якому адресат не повинен довіряти.

Оцінка також може надаватися самим ідеям опонента, наприклад: (86) *Viewed from that angle, it is plainly untrue that conservatism is the default setting for government in Britain* (BJS: URL). У цьому випадку сполучення *plainly untrue* використовується як примітивний засіб спростування ідей опонента, таким чином, речення не аргументує думку автора, а використовується лише для маніпуляції.

Позитивна ж оцінка використовується авторами текстів сучасного медійного дискурсу як засіб підвищення авторитетності власної думки: (49) *In our extensive 2016 review of the literature we concluded that those individuals who are susceptible to developing psychosis (which usually does not appear until around the age of 20) are also susceptible to other forms of problem behavior, including poor school performance, lying, stealing and early and heavy use of various substances, including marijuana* (DMU: URL). Прикметник *extensive* у представленому фрагменті говорить про обсяг дослідження, який не підтверджується кількісними результатами. У такий спосіб автори тексту підвищують значимість висловлених тут і в подальшому ідей.

Позитивна оцінка чийось ідей не обов'язково підвищує їх значимість. У деяких випадках така позитивна оцінка, навпаки, принижує опонента: (96) *It enacts the perfect synthesis of Tory contempt for Scottish legal autonomy and pro-European sensibility* (BJS: URL). Хоча сполучення *perfect synthesis* несе формальну позитивну оцінку, загальний контекст речення демонструє, що автор негативно ставиться до політики Тори щодо Шотландії.

Оцінна лексика також використовується авторами медійних текстів для звернення уваги адресата на певні явища, важливі для цих авторів: (39) *The arbitration system favors employers over employees in several crucial ways* (WCC: URL). У цьому випадку *crucial* ways використовується, щоб

акцентувати увагу на важливості проблеми вирішення трудових спорів між роботодавцем та його працівником.

Ще один приклад привернення уваги шляхом використання оцінної лексики: (98) *It is still a pressing issue for the country, but it is not his political comfort zone any more* (BJS: URL). Говорячи про явище як про pressing issue, автори вказують на те, що питання, яке розглядається, досі є важливим навіть незважаючи на те, що політик, про якого говориться, більше не цікавиться цим питанням.

Ефективним засобом створення маніпулятивного впливу в текстах медійного дискурсу – використання **евфемізмів**, які є благозвучними словами або виразами, вжитими для заміни непристойних, небажаних чи заборонених (ЛСД: 216). У текстах медійного дискурсу евфемізми використовуються для того, щоб приховати негативні дії певних суб'єктів: (18) *The United States conveyed a message to Iran saying it wanted to conduct a limited strike against the country after its violating drone was shot down in the Persian Gulf, a senior Iranian commander said* (UAI: URL). Евфемізм *limited strike*, за яким приховується атака на країну, використовується політиками США для того, щоб показати незначний вплив цієї атаки.

Також, збивши безпілотний літальний апарат США, іранські військові також використовують евфемізм *downing*, приховуючи тим самим свої агресивні дії за ситуацією крайньої необхідності: (23) *“The downing of the US drone had an explicit, decisive and clear message that defenders of the Islamic Iran’s borders will show decisive reactions to aggression against this territory by any alien,” he said* (UAI: URL).

Евфемізми використовуються авторами текстів медійного дискурсу також у рамках політкоректності, коли вони бажають продемонструвати свою толерантність щодо більш ображених верств населення: (29) *As a judge, she has also written dissenting opinions against limits on gun rights and in favor of a Trump administration rule to try to make it harder for low-income immigrants to enter the United States* (USC: URL). Зокрема, намагаючись створити

негативний образ Трампа, автори називають бідних іммігрантів *low-income immigrants*, вказуючи на несправедливе ставлення політика до цих людей.

На противагу евфемізмам, використання **дисфемізмів** полягає у вживанні замість емоційно і стилістично нейтрального слова чи виразу більш грубого, вульгарного (ЛСД: 198). Дисфемізми як засоби маніпулятивного впливу використовуються авторами текстів медійного дискурсу як засоби створити негативний образ супротивника, називаючи його дії та результати дій більш грубими словами: (59) *There have been several recent cases during which police officers cited the fictitious dangers posed by cannabis to justify their deadly actions* (DMU: URL). Говорячи про те, що поліцейські апелювали до *fictitious dangers* та виконували *deadly actions*, автор намагається показати, що вони перебільшують небезпеку від марихуани, самі приносячи значної шкоди іншим людям.

Аналогічно, у фрагменті: (60) *Ramarley Graham, Trayvon Martin, Romain Brisbon and Sandra Bland all also had their lives cut short as a result of an interaction with law enforcement (or a proxy) initiated under the pretense of marijuana use suspicion* (DMU: URL) говориться про те, що поліцейські *their lives cut short* «скоротили» життя деяких людей через хибні підозри.

Ще один приклад вживання дисфемізмів – показати благородство особи, яку підтримує автор, показавши, яких страшних наслідків ця особа уникла завдяки своєму мудрому рішення: (21) *However, the president claimed he decided to call off the mission after he learned 150 Iranians would die as a result of the strike* (UAI: URL). У цьому випадку смерті людей називаються прямо *die*, оскільки мета висловлювання – показати, що Трамп намагався зберегти життя навіть жителів іншої країни.

Ідіома – це стійкий, неподільний, специфічний для певної мови вислів, який виражає єдине поняття, своєрідний фразеологічний зворот (ЛСД: 293). Ідіоматичні вирази є близькими читачам, тому те, що виражене з використанням ідіоми, отримує більшу довіру: (42) *It is long past time to make forced arbitration nationally illegal in sexual harassment claims, if not in all*

workers' complaints, and to bring these disputes into the public eye, under the full scrutiny and protection of the court (WCC: URL). У наведеному фрагменті ідіома *into the public eye* покликана поставити акцент на необхідності взивання до чесності нечесних людей, таким чином, формуючи негативний образ цих нечесних людей.

Серед тропів одним із засобів створення маніпулятивного впливу постає **епітет** – троп поетичного мовлення, призначений підкреслювати характерну рису, визначальну якість певного предмета або явища і, потрапивши в нове семантичне поле, збагачувати це поле новим емоційним чи смисловим нюансом (ЛСД: 238). Використання епітетів у текстах медійного дискурсу додає їм експресивності, що, таким чином, приводить читача до емоційного сприйняття того, про що говорить автор: (22) *In comments made a few hours after the incident, IRGC Commander Major General Hossein Salami said the shooting down of the US aircraft had a straightforward message that any foreign intrusion into Iran's sovereign territories would draw a crushing response* (UAI: URL). Епітет *crushing response* використовується іранським військовим для залякування потенційного опонента, який планує атакувати країну.

Епітети також дозволяють вказати на серйозність наслідків певних дій, апелюючи до тривожності адресата: (44) *Alex Berenson says the drug causes "sharp increases in murders and aggravated assaults"* (DMU: URL). Епітет *sharp increases in murders* у цьому фрагменті дозволяє показати, наскільки критичним буде підвищення рівня злочинності через вживання марихуани.

Окрім того, епітети використовуються для прямої оцінки дій певних публічних осіб: (58) *As we see, the reefer madness rhetoric of the past has not just evaporated; it continued and has evolved, reinventing itself perhaps even more powerfully today* (DMU: URL); або навіть особистісних якостей цих осіб: (63) *Perhaps this lies at the root of his monumentally dumb decision to grant Bob Woodward 18 interviews* (TTR: URL). В обох випадках епітети створюють

негативну характеристику опонента, закликаючи адресата до негативного ставлення до описуваних людей.

Надзвичайно широко використовується як засіб маніпуляції **метафора** – троп поетичного мовлення, в якому певні слова та словосполучення розкривають сутність одних явищ та предметів через інші за схожістю чи контрастністю (ЛСД: 444). Як і інші стилістичні засоби, метафора у першу чергу закликає до емоцій, позбавляючи адресата здатності до критичного сприйняття матеріалу: (27) *In other words: Republican politicians rely on conflagrations over political process and social issues to mobilize their religious base in service of Republican donors' real objective – smuggling on to the highest court in the land* (USC: URL). У представленому фрагменті, використовуючи *smuggling* по відношенню до проведення близьких осіб у владу, автори прямо пов'язують ці дії із злочином, таким чином, створюючи негативне сприйняття читачем вказаних осіб.

Якщо ж говориться про гроші, автори використовують метафори, що передають швидку їх плинність у певному напрямку: (30) *Those issues, however, are almost certainly not what is motivating big donors to funnel millions of dollars into groups like the Judicial Crisis Network, the oil magnate Charles Koch's network and the US Chamber of Commerce in support of Barrett's nomination* (USC: URL); а втрату прав людини порівнюють із їх конфіскацією, щоб показати незаконність процесу: (37) *Most of those workers don't know that they have forfeited their right to sue* (WCC: URL). Розведення паніки серед населення метафорично демонструється як фізичний процес впорскування емоції: (75) *This from a president whose entire re-election campaign rests on injecting panic in white voters* (TTR: URL). Всі три представлені приклади показують публічних осіб, які описуються, як таких, що грають з людьми та ресурсами як з іграшками, розглядаючи їх як об'єкт, а не суб'єкт.

Самі ж публічні особи також грають свою роль, як представлено у наступному фрагменті: (31) *Now comes Barrett – a nominee whose confirmation*

battle appears to be following the same playbook (USC: URL). Говорячи про те, що політик слідує *the same playbook*, автори в першу чергу вказують на нещирість поведінки, які політик буде таким чином, як від нього очікують.

Подібним чином розглядається і країна, яка, як комп'ютер, має налаштування за замовчуванням: (83) *It draws resilience from a presumption that Tory rule is the country's default setting – the natural state from which other parties are a faddish deviation* (BJS: URL). Використання метафори *default setting* в цьому випадку показує, що партія Торі настільки сильно вжилася в політичне життя Великобританії, що стала власне її невід'ємним компонентом.

Ошукування виборців політиками представлено як створення міфів, оскільки міфологія не вважається правдивою на сучасному етапі розвитку суспільства: (88) *The centralised character of the British state and the tight media orbit around Westminster sustain a myth that the party with command of the Commons speaks for the country* (BJS: URL).

Описуючи непривабливу особистість, автори зображують її як таку, що складається із неживих компонентів: (65) *If Bob Woodward's new blockbuster teaches us anything new about the character of the 45th president, it's that we don't yet have the words to describe the multiple variants of the vacuum inside his head* (TTR: URL); (76) *Our proof was on display on Wednesday as it emerged from – where else? – the blabbing hole of the presidential mouth at his own press conference* (TTR: URL).

Навпаки, говорячи про позитивні звершення, які потрібно зробити, автори використовують «позитивні» метафори, такі як сходження на гору: (12) *But there are many mountains yet to climb* (TYV: URL); приборкання історії шляхом фізичного вигинання її ходу: (16) *It's the answer that led those who've been told for so long by so many to be cynical and fearful and doubtful about what we can achieve to put their hands on the arc of history and bend it once more toward the hope of a better day* (TYV: URL) тощо.

Порівняння – троп, який полягає у поясненні одного предмета через інший, подібний до нього, за допомогою компаративної зв'язки, тобто єднальних сполучників (ЛСД: 546). Порівняння, що використовуються в текстах медійного дискурсу, як і багато інших засобів, покликані передати певне оцінне значення: (74) *For the rest of February and March, he told the world it would disappear like a miracle, that it was no worse than the flu* (TTR: URL). У цьому випадку порівняння *disappear like a miracle* стосовно корона вірусної хвороби, висловлене як цитата Трампа, говорить про його недалекоглядність.

Оксиморон – різновид тропа, що полягає у сполученні різко контрастних, протилежних за значенням слів, внаслідок чого утворюється нова смислова якість, несподіваний експресивний ефект (ЛСД: 505). Застосування оксиморону, у першу чергу, привертає увагу до описуваного явища, створюючи в адресата певний емоційний відгук стосовно описуваного: (71) *Instead, our very stupid genius vomited up all manner of secrets that collectively prove beyond all reasonable doubt that he represents the greatest single danger to the fate of both the American people and to himself* (TTR: URL). Говорячи про Трампа *stupid genius*, автор поєднує в реченні своє сласне ставлення до політика у лексемі *stupid* та те, як сам Трамп говорить про себе – *genius*, таким чином, спростовуючи його слова.

Іронія – художній троп, який виражає глузливо-критичне ставлення митця до предмета зображення (ЛСД: 313). Наприклад, у наступному фрагменті виділені одиниці формують ситуацію подвійного припущення, що дозволяє переконати читача в хибності того, про що говориться далі в тексті: (69) *Perhaps, just maybe, this lies at the root of his monumentally dumb decision to grant Woodward 18 interviews, on the record and on tape* (TTR: URL).

Таким самим чином, говорячи про витримку Трампа, автор лише глузує з нього: (70) *Maintaining a modicum of self-restraint would be an overwhelming challenge for this president for the duration of just one response to one question* (TTR: URL).

У наступному фрагменті: (92) *In some cases, impatience with Scottish nationalism shades into aggressive counter-nationalism: the view that devolution is a scam to siphon off money from English pockets to ungrateful Scots* (BJS: URL) вираз *ungrateful Scots* покликаний показати те, якими вважають шотландців політики, а не автор.

Отже, на лексико-стилістичному рівні основні засоби створення маніпулятивного впливу у текстах сучасного медійного дискурсу є розмовна лексика, неологізми, оцінна лексика, евфемізми, дисфемізми, ідіоми, епітет, метафора, порівняння, оксюморон та іронія. Наведені мовні засоби привертають увагу читача до описуваного явища та створюють не раціональний, а емоційний відклик у його свідомості на описувані явища.

2.3 Граматико-синтаксичні засоби маніпуляції медійного дискурсу

Маніпуляція може створюватися і на граматико-синтаксичному рівні з використанням таких граматичних засобів, як неозначені займенники і модальні дієслова, та синтаксичних засобів, що включають інверсію, повтори, протиставлення, вставні конструкції та риторичні питання.

Зокрема, використання **неозначених займенників** принижує значимість того, про що говориться в реченні: (33) “*Whoever the governor picks is fine with me,*” *he said* (EGH: URL). У цьому випадку політик акцентує увагу на тому, що не має жодної різниці в тому, кого призначить уряд, тобто, політик виражає свою впевненість у своїй позиції.

Модальні дієслова у медійному дискурсі передають значення модальності – функціонально-семантичної категорії, яка виражає відношення змісту висловлювання до дійсності і мовця до змісту висловлювання. Зокрема, мовець може прямо наполягати на важливості здійснення певних дій, таким чином, позбавляючи читача права зробити власний вибір: (36) *More than 55% of the American workforce is now subject to mandatory arbitration. This system of private courts must be abolished* (WCC: URL); (90)

The point had to be contained in the wider observation that Westminster parochialism bolsters support for Scottish independence – supplying fresh grievance that Nicola Sturgeon uses to distract from her own failures in government (BJS: URL).

Заперечення із модальним дієсловом *will (not)* покликане продемонструвати повну неможливість чогось, внаслідок чого адресат самостійно відмовляється від подальшого обдумування проблеми: (85) *But the Tories did not win in Scotland and they will not win next May's Holyrood poll* (BJS: URL).

У свою чергу, те, що потрібно зробити, автори текстів медійного дискурсу виражає модальним дієсловом *need*: (54) *There is a broader point that needs to be made* (DMU: URL).

Інверсія – стилістична фігура поетичного мовлення, яка полягає в незвичному розташуванні слів у реченні з очевидним порушенням синтаксичної конструкції задля емоційно-сміслового увиразнення певного вислову (ЛСД: 302), що дозволяє авторам текстів медійного дискурсу висувати на перший план те, що чому вони хочуть сконцентрувати увагу адресата: (34) *Absent from the list is U.S. Rep. Mick Mulvaney, who had been mentioned as a possible replacement* (EGH: URL).

Повтор – це стилістична фігура, яка полягає в навмисному повторенні в доступному для огляду ділянці тексту одного і того ж слова або мовної конструкції (ЛСД: 506). Повтори використовуються у текстах медійного дискурсу здебільшого як засоби привернення уваги читача до певних явищ: (8) *And I know you didn't do this just to win an election. And I know you didn't do it for me* (TYV: URL); (9) *There's new energy to harness, new jobs to be created, new schools to build, and threats to meet, alliances to repair* (TYV: URL); (14) *But above all, I will never forget who this victory truly belongs to. It belongs to you* (TYV: URL).

Повтори із використанням займенників створюють відчуття солідарності мовця з адресатом: (10) *This is our chance to answer that call. This is our moment* (TYV: URL).

Іноді повтори здатні доводити характеристику певного публічного діяча до абсурду, повторюючи одну лексичну одиницю у комбінації з іншими, що характеризують різні аспекти його особистості: (66) *There's the stupidity of arrogance, the stupidity of ignorance and his old friend: the stupidity of blatant duplicity* (TTR: URL); (67) *There's his homicidal stupidity, his traitorous stupidity, his criminally corrupt stupidity and his plain old infantile stupidity* (TTR: URL).

Протиставлення – це стилістична фігура в художній літературі та в ораторському мистецтві, що полягає у драматичному запереченні певної тези чи у вмотивованому контрастуванні смислових значень бінарних образів (ЛСД: 48). Протиставлення на основі антонімії дозволяють прямо дати оцінку певній публічній особі: (89) *The Scottish Tory leader could not say aloud that the prime minister is more problem than solution* (BJS: URL); або стратегії: (100) *That is a source of formidable strength... right up until the point where it becomes a crippling weakness* (BJS: URL).

Використання протиставлення у текстах медійного дискурсу створює опозиції, наприклад, опозицію «свій / чужий», що дозволяє характеризувати «чужого» з негативної сторони: (25) *What you would not know is that while the court does periodically rule on those important matters, it spends as much or more of its time using business-related cases to help billionaires and corporations rig the economy against ordinary Americans* (USC: URL). Оскільки більшість читачів цього тексту належать до категорії *ordinary Americans*, то вони ідентифікуватимуть себе саме з цим компонентом опозиції як позитивними, внаслідок чого *billionaires and corporations* автоматично отримують негативну оцінку.

Протиставлення також можуть створювати опозицію «правда / неправда»: (62) *Trump is a particularly stupid man who thinks he is very smart*

(TTR: URL). Оскільки компонент *particularly stupid* використовується у безапеляційній формі, у той час, як *very smart* супроводжується дієсловом *thinks*, то до полюсу «правда» схиляється саме перший компонент, і таким чином Трамп виставляється перед адресатом як брехун.

Таким самим чином у наступному фрагменті: (68) *At his core, the former reality TV star is a particularly stupid man who thinks he is very smart. Or as he prefers to call his own character, “a very stable genius”* (TTR: URL) створюється опозиція між словами автора та політика, де слова автора відносяться до полюсу «правда».

Вставні конструкції дозволяють прямо виразити ставлення автора до зображуваного. Зокрема, шляхом використання вставних конструкцій виражається таке ставлення, як упевненість: (32) *“The fact is, there is an outside possibility” the nomination fight might not be resolved until the party’s August convention in Tampa, Fla., Mr. Barbour said* (EGH: URL); (78) *In reality, despite all that praying, it was Mattis and Coats who were incapacitated: they knew Trump was a danger to the republic but couldn’t bring themselves to say such things to the world in real time* (TTR: URL).

Окрім того, важливість певних подій чи явищ також передається із використанням вставних конструкцій: (43) *Workers’ rights – including, crucially, the right of women to be free from sexual harassment – need not be privatized and kept in the shadows* (WCC: URL); (51) *It is also worth noting that 10-fold increases in marijuana use in the UK from the 1970s to the 2000s were not associated with an increase in rates of psychosis over this same period, further evidence that changes in cannabis use in the general population are unlikely to contribute to changes in psychosis* (DMU: URL).

Вставні конструкції можуть поставати і засобом вираження емоційного ставлення автора до певних подій: (57) *But unfortunately, these fabrications were used to justify racial discrimination and to facilitate passage of the Marijuana Tax Act in 1937, which essentially banned the drug* (DMU: URL).

Риторичне питання – риторична фігура, яка полягає у використанні запитання, що містить у собі певну відповідь (ЛСД: 585). Оскільки відповідь на питання є заздалегідь готовою, таке риторичне питання постає не засобом закликати до роздумів, а засобом направити мислення адресата в те русло, в яке вигідно автору: (72) *How do we classify the stupidity of blabbing the greatest secret of them all: that he knew all along how Covid-19 was deadly and easily transmissible?* (TTR: URL); (79) *What's the point of being smart if you're constantly outplayed by someone so stupid?* (TTR: URL).

Маніпулятивність сучасного медійного дискурсу виражається також у наявності риторичних питань, на які автор одразу відповідає, не ховаючи своїх інтенцій: (73) *Did he bother to share this with the American people so they could protect their own lives? Not quite* (TTR: URL).

Таким чином, у текстах медійного дискурсу використовується широкий арсенал граматико-синтаксичних засобів маніпулятивного впливу, до яких належать неозначені займенники, модальні дієслова, інверсія, повтори, протиставлення, вставні конструкції та риторичні питання. Маніпулятивний потенціал таких засобів реалізується шляхом використання певних граматичних форм або синтаксичних конструкцій, що підтверджують думку автора або ж виражають його ставлення до зображувального та не передбачають критичного сприйняття.

2.4 Логічні засоби маніпуляції у сучасному медійному дискурсі

Оскільки маніпуляція не є суто лінгвістичною категорією, маніпулятивний вплив у текстах медійного дискурсу створюється і шляхом використання логічних засобів, які ведуть адресата до логічних помилок. Це – посилення на інші події та факти, безапеляційні ствердження, неточність мір та непідтвержені посилення.

Зокрема, **посилання на інші події та факти** дозволяє впровадити до свідомості читача оманливі ідеї через презентацію їх в одному контексті із

правдою: (64) *The Inuit are supposed to have dozens of words to describe snow. The Brits have endless ways to talk about rain. Now it's time for Americans to delineate all the many ways that Donald Trump is dumb* (TTR: URL). У цьому випадку використовується принцип «якщо правдиві два висловлювання, то і третє також правдиве», хоча насправді третє висловлювання – власна думка автора.

Посилання на загальновідомі факти також дозволяють представити авторську думку як загальновідомий факт: (15) *A man touched down on the moon, a wall came down in Berlin, a world was connected by our own science and imagination* (TYV: URL).

Окрім того, автори текстів сучасного медійного дискурсу метафорично посиляються на народну мудрість як на засіб підтвердження власної думки: (82) *He thinks that George W Bush is “a stupid moron” and that Barack Obama isn't smart but instead “highly overrated” – and a poor speaker to boot. A broken clock may be right twice a day, but it still can't tell the time* (TTR: URL).

Цікавим випадком маніпуляції також є опис того, як людина допускає логічні помилки: (50) *Many of these behaviors appear earlier in development, but the fact that one thing occurs before another also is not proof of causation. (One of the standard logical fallacies taught in logic classes: after this, therefore because of this)* (DMU: URL). У цьому випадку, намагаючись уникнути таких помилок, адресат вірить автору, що говорить про ці помилки, тому приймає на віру його слова.

Автори текстів сучасного медійного дискурсу також використовують **безапеляційні ствердження**, які не дають читачеві «права» на роздуми: (35) *As the team continues to get better and remain contenders, I have no doubt that base will continue to grow* (EGH: URL); (11) *In arbitration, employees win their cases much less often than in court – and when they do, they are awarded much less money. There's no right of appeal* (WCC: URL); (46) *It is true that people diagnosed with psychosis are more likely to report current or prior use of marijuana than people without psychosis* (DMU: URL); (47) *The easy conclusion*

to draw from that is that marijuana use caused an increased risk of psychosis, and it is that easy answer that Berenson has seized upon (DMU: URL).

При описі певних вимірів як підтвердження власної думки автори використовують **неточність мір** – замість точних кількісних показників використовують слова і фрази, які не іменують, а оцінюють кількісні показники: (53) *Based on our own laboratory research, during which we have given thousands of doses of marijuana to people – carefully studying their brain, behavioral, cognitive and social responses – we have never seen a research participant become violent or aggressive while under the influence of the drug, as Berenson alleges* (DMU: URL); (55) *In the 1930s, numerous media reports exaggerated the connection between marijuana use by black people and violent crimes* (DMU: URL); (56) *During congressional hearings concerning regulation of the drug, Harry J Anslinger, commissioner of the Federal Bureau of Narcotics, declared: “Marijuana is the most violence-causing drug in the history of mankind”* (DMU: URL); (61) *Almost 90 years and hundreds of studies later, there is no excuse for these exaggerations or the inappropriate conclusions drawn by Berenson* (DMU: URL).

Посилаючись на «авторитетні джерела», автори не вказують їх, використовуючи **непідтвержені посилання**: (48) *However, this ignores evidence that psychotic behavior is also associated with higher rates of tobacco use, and with the use of stimulants and opioids* (DMU: URL); (91) *In private, Scottish Tories complain about wilful ignorance among English Conservative MPs, who too often see Scotland as implacably alien* (BJS: URL); (97) *Conservative ministers say with a straight face that Brexit strengthens the union* (BJS: URL).

Отже, автори текстів сучасного медійного дискурсу часто вдаються до логічних засобів маніпуляції, вводячи читача в оману шляхом презентації непідтверджених фактів як істини, оцінки кількості замість реальних показників кількості та завуальованого звернення до «авторитетних джерел», яких може насправді і не існувати.

Узагальнення одержаної інформації представлено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Частотність лінгвістичних засобів створення маніпулятивного впливу у текстах сучасного медійного дискурсу

Мовні засоби	Кількість	Частка
1. Фонетичні	10	9,3%
асонанс	1	0,9%
алітерація	9	8,4%
2. Лексико-стилістичні	57	53,3%
розмовна лексика	3	2,8%
неологізми	3	2,8%
оцінна лексика	15	14%
евфемізми	5	4,7%
дисфемізми	5	4,7%
ідіоми	1	0,9%
епітет	4	3,7%
метафора	16	15%
порівняння	1	0,9%
оксюморон	1	0,9%
іронія	3	2,8%
3. Граматико-синтаксичні	25	23,4%
неозначені займенники	1	0,9%
модальні дієслова	4	3,7%
інверсія	1	0,9%
повтори	6	5,6%
протиставлення	5	4,7%
вставні конструкції	5	4,7%
риторичні питання	3	2,8%
4. Логічні	15	14%
посилання на інші події та факти	4	3,7%
безапеляційні ствердження	4	3,7%
неточність мір	4	3,7%
непідтвержені посилання	3	2,8%
Загальна кількість	107	100%

Отже, в текстах сучасного медійного дискурсу переважаючим мовним рівнем, на якому реалізується маніпулятивний вплив, є лексико-стилістичний (53,3%). Досить частотними також постають граматико-синтаксичні мовні засоби маніпуляції (23,4%), у той час як найменш чисельними групами є логічні (14%) та фонетичні (9,3%) засоби маніпуляції.

Висновки до розділу 2

1. Фонетичні мовні засоби маніпуляції, що використовуються у 9,3% проаналізованих фрагментів текстів сучасного медійного дискурсу фактично не здійснюють маніпулятивного впливу, а готують адресата сприймати слова автора тексту, створюючи привабливі та милозвучні тексти. Найчастіше це – алітерація (8,4%), хоча спостерігаються і випадки використання асонансу.

2. Лексико-стилістичні засоби маніпуляції є найбільш чисельними, їх частка складає 53,3% проаналізованих випадків. Серед широкого інвентаря лексико-стилістичних засобів маніпуляції за чисельністю виділяються метафори (15%) та оцінна лексика (14%), евфемізми (4,7%) та дисфемізми (4,7%), що дозволяють передати адресатові ставлення автора до зображуваного, знижуючи критичність сприйняття представленого матеріалу адресатом.

3. Лексико-граматичні засоби маніпуляції застосовано в 23,4% проаналізованих випадків. Наведені засоби використовують граматичні засоби та синтаксичні конструкції як засіб зниження уваги читача та визначення пріоритетності сприйняття інформації. Серед таких засобів основними постають повтори (5,6%), протиставлення (4,7%) та вставні конструкції (4,7%).

4. Маніпуляції на логічному рівні виявлено у 14% проаналізованих випадків. Серед логічних засобів маніпуляції особливу роль мають посилення на інші події та факти (3,7%), безапеляційні ствердження (3,7%) та неточність мір (3,7%).

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПРИ ВІДТВОРЕННІ МАНІПУЛЯТИВНОГО ВПЛИВУ В СУЧАСНОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

3.1 Лексичні трансформації як засіб передачі маніпулятивного впливу медійних текстів при перекладі

Відтворення в перекладі різнорівневих лінгвістичних засобів реалізації маніпулятивного впливу передбачає застосування перекладацьких трансформацій на різних мовних рівнях. Це – лексичні, лексико-семантичні, граматичні та лексико-граматичні перекладацькі трансформації.

Зокрема, лексичні перекладацькі трансформації, що використовуються при передачі маніпуляції сучасного медійного дискурсу в перекладі, включають практичну транскрипцію, транслітерацію та калькування.

Практична транскрипція передбачає перекодування лінгвістичних засобів маніпуляції медійного дискурсу засобами мови перекладу на фонетичному рівні. З огляду на це, практична транскрипція є ефективним засобом передачі при перекладі алітерації, створеної з використанням власних назв та реалій:

- *Medicare – Медікеа, Medicaid – Медікейд*: (5) *The commitments we make to each other through Medicare and Medicaid and Social Security, these things do not sap our initiative, they strengthen us* (FIR: URL) – Зобов'язання, які ми беремо один перед одним через «Медікеа» та «Медікейд» та соціальне забезпечення, ці речі не руйнують нашу ініціативу, вони зміцнюють нас;

- *Seneca – Сенека, Selma – Сельма, Stonewall – Стоунвол*: (6) *We, the people, declare today that the most evident of truths – that all of us are created equal – is the star that guides us still; just as it guided our forebears through Seneca Falls, and Selma, and Stonewall; [...]* (FIR: URL) – Ми, люди, сьогодні заявляємо, що найбільш очевидна істина – що всі ми створені рівними – це та

зірка, яка все ще веде нас; подібно до того, як вона вела наших предків через водоспади Сенека, Сельма та Стоунволл; [...].

Застосування практичної транскрипції також є доцільним при передачі реалій як компонентів маніпулятивного висловлювання, наприклад, *Inuit – інуїти*: (64) *The Inuit are supposed to have dozens of words to describe snow. The Brits have endless ways to talk about rain. Now it's time for Americans to delineate all the many ways that Donald Trump is dumb* (TTR: URL) – Вважається, що інуїти мають десятки слів для опису снігу. Британці мають нескінченні способи говорити про дощ. Тепер американцям прийшов час окреслити всі безліч способів, як говорити про тупість Дональда Трампа.

Транслітерація також є перекодуванням лінгвістичних засобів маніпуляції, але вже графічними засобами мови перекладу, що також є доцільним при передачі асонансу, наприклад, *Asia – Азія, Africa – Африка, America – Америка*: (1) *We will support democracy from Asia to Africa, from the Americas to the Middle East, because our interests and our conscience compel us to act on behalf of those who long for freedom* (КО: URL) – Ми будемо підтримувати демократію від Азії до Африки, від Америци до Близького Сходу, тому що наші інтереси і наша совість змушують нас діяти від імені тих, хто прагне свободи.

Шляхом транслітерації передаються також елементи розмовної лексики, такі як *antifa – антифа*: (80) *Because of their failures to act, we now have an intelligence community that suppresses warnings about Russian election interference and white supremacist terrorists, while hyping conspiracies about antifa* (TTR: URL) – Через їх бездіяльність, зараз у нас є розвідувальна спільнота, яка придушує попередження про втручання Росії у вибори та білих терористів, одночасно обмислюючи змови щодо антифа.

До **калькування** перекладач вдається у випадках, коли існує необхідність по компонентного відтворення мовних засобів маніпуляції, наприклад, неологізмів: (93) *They too often see Britishness and Englishness as one and the same* (BJS: URL) – Вони занадто часто сприймають «британство»

та «англійство» як одне й те саме; (94) *That conflation suits Sturgeon, since it implies that true Scottishness can only be fulfilled in emancipation from rule by Westminster* (BJS: URL) – Це поєднання влаштовує Стерджена, оскільки це означає, що справжнє «шотландство» може бути досягнуте лише в умовах емансипації від правління Вестмінстера. Неологізми *Britishness*, *Englishness* та *Scottishness* всі утворені за одним шаблоном, тому при їх передачі перекладач створює український відповідний шаблон та передає окремо корінь, окремо суфікс – *британство*, *англійство*, *шотландство*.

Широко використовується калькування при відтворенні маніпулятивних фраз, у яких маніпулятивний потенціал закладено в окреме словосполучення:

- *red line – червона лінія*: (24) *“Borders are our red line, and any enemy violating these borders will not go back,” the commander underlined* (UAI: URL) – «Кордони – це наша червона лінія, і будь-який ворог, який порушує ці кордони, не зможе повернутися назад», – підкреслив командуючий;

- *cynical tactics – цинічна тактика*: (26) *In light of that, Amy Coney Barrett’s US supreme court nomination must be understood as the culmination of cynical tactics that Republicans have perfected over the last two decades* (USC: URL) – У світлі цього висунення кандидатури Емі Коні Барретт у Верховний суд США слід розуміти як кульмінацію цинічної тактики, у якій республіканці в останні десятиліття досягли вершин;

- *stupid genius – дурний геній*: (71) *Instead, our very stupid genius vomited up all manner of secrets that collectively prove beyond all reasonable doubt that he represents the greatest single danger to the fate of both the American people and to himself* (TTR: URL) – Натомість наш дуже дурний геній зригнув усілякі таємниці, які в сукупності без всяких розумних сумнівів доводять, що він представляє найбільшу небезпеку як для американського народу, так і для нього самого;

- *national renewal* – національне оновлення: (84) *He also used his recovery from Covid-19 as a metaphor for national renewal after the pandemic, rejecting claims of enduring physical and, by implication, political debilitation* (BJS: URL) – Він також використав своє видужування від Covid-19 як метафору національного оновлення після пандемії, відкинувши твердження про стійке фізичне і, як наслідок, політичне виснаження;

- *ungrateful Scots* – невдячні шотландці: (92) *In some cases, impatience with Scottish nationalism shades into aggressive counter-nationalism: the view that devolution is a scam to siphon off money from English pockets to ungrateful Scots* (BJS: URL) – У деяких випадках нетерпіння до шотландського націоналізму переходить у агресивний контрнаціоналізм: ідею про те, що передача влади – це шахрайство, яке має на меті забрати гроші з англійських кишень і дати їх невдячним шотландцям;

- *vacuum inside his head* – вакуум всередині його голови: (65) *If Bob Woodward's new blockbuster teaches us anything new about the character of the 45th president, it's that we don't yet have the words to describe the multiple variants of the vacuum inside his head* (TTR: URL) – Якщо новий блокбастер Боба Вудварда вчить нас чомусь новому про характер 45-го президента, то це те, що немає слів, щоб описати різні варіанти вакууму всередині його голови;

- *thousands of doses* – тисячі доз: (53) *Based on our own laboratory research, during which we have given thousands of doses of marijuana to people – [...] – we have never seen a research participant become violent or aggressive while under the influence of the drug, as Berenson alleges* (DMU: URL) – На основі власних лабораторних досліджень, під час яких ми давали тисячі доз марихуани людям – [...] – ми ніколи не спостерігали, щоб учасник дослідження став жорстоким або агресивним, перебуваючи під впливом наркотику, як це стверджує Беренсон.

Окрім того, саме шляхом калькування відтворюється значна кількість висловлювань, в яких маніпуляція базується на повторах:

- *block by block, brick by brick, calloused hand by calloused hand* – блок за блоком, цегла за цеглою, мозолиста рука за мозолистою рукою: (4) *And, above all, I will ask you to join in the work of remaking this nation, the only way it's been done in America for 221 years – block by block, brick by brick, calloused hand by calloused hand* (КО: URL) – І, перш за все, я попрошу вас долучитися до роботи у перетворенні цієї нації, бо це – єдиний спосіб, у який це робиться в Америці протягом 221 року – блок за блоком, цегла за цеглою, мозолиста рука за мозолистою рукою;

- *this is our* – *це наш*: (10) *This is our chance to answer that call. This is our moment* (ТҮВ: URL) – Це наш шанс відповісти на цей виклик. Це наш момент.

Деякі вставні конструкції та твердження, що виражають власну думку автора, також передаються шляхом калькування:

- *it is true* – *це правда*: (46) *It is true that people diagnosed with psychosis are more likely to report current or prior use of marijuana than people without psychosis* (DMU: URL) – Це правда, що люди, яким діагностовано психоз, частіше повідомляють про вживання або попереднє вживання марихуани, ніж люди без психозу;

- *perhaps, just maybe* – *напевне, просто можливо*: (69) *Perhaps, just maybe, this lies at the root of his monumentally dumb decision to grant Woodward 18 interviews, on the record and on tape* (ТТР: URL) – Напевно, просто, можливо, це лежить в основі його монументально дурного рішення дати Вудворду 18 інтерв'ю, на записі та на магнітофонній стрічці.

Таким чином, лексичні трансформації виступають як засіб перекодування змісту маніпулятивного висловлювання засобами мови оригіналу або ж використовуються для точної передачі лінгвістичних засобів маніпуляції засобами мови перекладу з урахуванням як форми, так і змісту.

3.2 Лексико-семантичні трансформації при відтворенні маніпулятивності текстів медійного дискурсу в перекладі

При відтворенні лінгвістичних засобів маніпуляції можуть використовуватися лексико-семантичні перекладацькі трансформації. Різниця у смисловій структурі та внутрішній формі слів мови оригіналу та мови перекладу, їхньому співвідношенні, наявність в мовах сталих кліше, функція лексичної одиниці в контексті фрази чи більшого фрагменту тексту, ретроспективний / проспективний зв'язок з іншими лексичними одиницями, участь у контекстуальному словотворенні та ін. призводять до необхідності здійснення у процесі перекладу різноманітних лексико-семантичних трансформацій, які дозволяють подолати ті чи інші існуючі лексичні труднощі. До таких трансформацій належать диференціація, модуляція, генералізація та конкретизація.

Диференціація як засіб відтворення маніпулятивного впливу сучасного медійного дискурсу є ефективним засобом передачі образних та висловлювань при перекладі:

- *to put their hands on the arc of history* – *покласти свої руки на дугу історії*, де *arc* передається як *дуга*, оскільки в подальшому йдеться про те, як людина «згинає» цей уявний предмет: (16) *It's the answer that led those who've been told for so long by so many to be cynical and fearful and doubtful about what we can achieve to put their hands on the arc of history and bend it once more toward the hope of a better day* (TYV: URL) – Це відповідь, яка змусила тих, кому так довго говорили бути цинічними, боятися та сумніватися щодо того, чого ми можемо досягти, покласти свої руки на дугу історії та ще раз схилити її до надії на краще майбутнє;

- *to funnel millions of dollars* – *вливати мільйони доларів*, де *funnel* передано як *вливати*, щоб показати при перекладі швидкий плавний рух коштів у певному напрямку: (30) *Those issues, however, are almost certainly not what is motivating big donors to funnel millions of dollars into groups like the*

Judicial Crisis Network, the oil magnate Charles Koch's network and the US Chamber of Commerce in support of Barrett's nomination (USC: URL) – Однак ці питання майже напевно не є тим, що спонукає великих донорів вливати мільйони доларів у такі групи, як Мережа судових криз, мережа нафтового магната Чарльза Коха та Торгова палата США на підтримку кандидатури Барретт;

- *sustain a myth* – підтримують міф, де *sustain* передано як *підтримують* з огляду на те, що в цьому реченні потрібно говорити про сталу політику партії: (88) *The centralised character of the British state and the tight media orbit around Westminster sustain a myth that the party with command of the Commons speaks for the country* (BJS: URL) – Централізований характер британської держави та коротка орбіта засобів масової інформації навколо Вестмінстера підтримують міф про те, що партія, котра керує Громадами, говорить за всю країну.

Досить широко диференціація використовується при відтворенні оцінних лексичних одиниць та евфемізмів з огляду на те, що в цьому випадку необхідно дібрати найбільш влучний варіант перекладу, що матиме маніпулятивний вплив на читача тексту перекладу:

- *senior* – досвідчений: (17) *BBC star Andrew Neil saw his reputation burnished but some of the most senior politicians involved in the campaign did not have a happy time* (GEV: URL) – Зірка «Бі-Бі-Сі» Ендрю Ніл побачив підйому своєї репутації, але деякі досвідчені політики, задіяні в цій кампанії, не можуть похвалитися таким;

- *sharp* – різкий: (44) *Alex Berenson says the drug causes "sharp increases in murders and aggravated assaults"* (DMU: URL) – Алекс Беренсон каже, що наркотик спричиняє «різке збільшення кількості вбивств та тяжких злочинів»;

- *extensive* – обширний: (49) *In our extensive 2016 review of the literature we concluded that those individuals who are susceptible to developing psychosis [...] are also susceptible to other forms of problem behavior, including poor*

school performance, lying, stealing and early and heavy use of various substances, including marijuana (DMU: URL) – У своєму обширному огляді літератури за 2016 рік ми дійшли висновку, що особи, сприйнятливі до розвитку психозу [...], також сприйнятливі до інших форм проблемної поведінки, включаючи погану успішність у школі, брехню, крадіжку і раннє та інтенсивне вживання різних речовин, включаючи марихуану;

- *truly – насправді*: (81) *Like all truly stupid people, Trump thinks he's rather brilliant at identifying the intelligence of those around him* (TTR: URL) – Як і всі насправді дурні люди, Трамп вважає, що він досить блискуче виявляє втручання з боку оточуючих;

- *crucial ways – важливі способи*: (39) *The arbitration system favors employers over employees in several crucial ways* (WCC: URL) – Арбітражна система надає перевагу роботодавцям перед працівниками у кілька важливих способів;

- *monumentally dumb decision – монументально дурне рішення*: (63) *Perhaps this lies at the root of his monumentally dumb decision to grant Bob Woodward 18 interviews* (TTR: URL) – Можливо, це лежить в основі його монументально дурного рішення дати Бобу Вудварду 18 інтерв'ю;

- *traitorous genus of stupidity – зрадливий ген тупості*: (77) *This possibly sits within the traitorous genus of stupidity, although there are multiple specimens of this* (TTR: URL) – Це, можливо, є пов'язане із зрадливим геном тупості, хоча і він має декілька видів;

- *perfect synthesis – ідеальний синтез*: (96) *It enacts the perfect synthesis of Tory contempt for Scottish legal autonomy and pro-European sensibility* (BJS: URL) – Це забезпечує ідеальний синтез зневаги торі до шотландської юридичної автономії та проєвропейської чутливості.

Ефективною є диференціація також і при створенні контрастів, оскільки у цьому випадку поняття, що зіставляються та протиставляються, повинні максимально відрізнитися, наприклад, ordinary Americans передається як пересічні американці, що дозволяє показати їх відмінність від

«непересічних» багатіїв: (25) *What you would not know is that while the court does periodically rule on those important matters, it spends as much or more of its time using business-related cases to help billionaires and corporations rig the economy against ordinary Americans* (USC: URL) – А от чого ви не знали, так це те, що хоча суд періодично приймає рішення з цих важливих питань, він витрачає стільки або навіть більше свого часу, використовуючи справи, пов'язані з підприємництвом, щоб допомогти мільярдам і корпораціям направити економіку проти пересічних американців.

У деяких випадках застосування диференціації просто диктується традиційними слововживання у мові перекладу: (50) *Many of these behaviors appear earlier in development, but the fact that one thing occurs before another also is not proof of causation. (One of the standard logical fallacies taught in logic classes: after this, therefore because of this)* (DMU: URL) – Багато з цих форм поведінки з'являються раніше в процесі розвитку, але той факт, що одне відбувається раніше, ніж інше, також не є доказом причинно-наслідкового зв'язку. (Одна із стандартних логічних помилок, яку викладають на уроках логіки: після цього, отже, через це). У реченні *One of the standard logical fallacies taught in logic classes: after this, therefore because of this* словосполучення *logical fallacies* відтворено як логічна помилка, оскільки саме в такому випадку термін існує в українській мові: *Одна із стандартних логічних помилок, яку викладають на уроках логіки: після цього, отже, через це*.

Оскільки маніпуляція базується, у першу чергу, на некритичному асоціативному сприйнятті, то при відтворенні маніпулятивних висловлювань ефективною є і така трансформація, як **модуляція**, яка дозволяє підібрати якомога вдалий варіант перекладу, що викличе у читача певний емоційний відклик:

- *wall came down* – впала стіна, оскільки саме таке формулювання говорить про те, що цей процес мав остаточний результат: (15) *A man touched down on the moon, a wall came down in Berlin, a world was connected by our own*

science and imagination (TYV: URL) – Людина торкнулася Місяця, у Берліні впала стіна, ми змогли пов’язати світ нашими власними наукою та уявою;

- *downing* – знешкодження, що дозволяє продемонструвати одночасно і причину збиття безпілотного апарату: (23) “*The downing of the US drone had an explicit, decisive and clear message that defenders of the Islamic Iran’s borders will show decisive reactions to aggression against this territory by any alien,*” he said (UAI: URL) – Він сказав: «Знешкодження американський безпілотника було чіткою, рішучою заявою про те, що захисники кордонів Ірану продемонструють рішучу реакцію на агресію проти цієї території з боку будь-якого із ворогів»;

- *smuggling* – втиснути, де передається ідея про те, що друзі і родичі корупціонерів проходять навіть там, де не може пройти пересічний громадянин: (27) *In other words: Republican politicians rely on conflagrations over political process and social issues to mobilize their religious base in service of Republican donors’ real objective – smuggling corporate cronies on to the highest court in the land* (USC: URL) – Іншими словами: республіканські політики покладаються на чвари щодо політичних процесів та соціальних питань, щоб мобілізувати свою релігійну базу на службу справжньої мети республіканських спонсорів – втиснути своїх корпоративних друзів до найвищої судової інстанції країни;

- *deadly actions* – жорстокі дії, що апелює до неприязні звичайної людини до жорстоких людей: (59) *There have been several recent cases during which police officers cited the fictitious dangers posed by cannabis to justify their deadly actions* (DMU: URL) – Нещодавно було кілька випадків, коли поліцейські посилалися на вигадану небезпеку, яку представляє каннабіс, щоб виправдати свої жорстокі дії;

- *injecting panic* – нагнітання паніки, де передається ідея не лише про підтримку, а і про поступове зростання панічних настроїв: (75) *This from a president whose entire re-election campaign rests on injecting panic in white*

voters (TTR: URL) – Це від президента, у якого вся передвиборна кампанія спирається на нагнітання паніки серед білих виборців.

Модуляція може використовуватися і для підсилення значимості логічних засобів маніпуляції, наприклад, у виразі *the easy conclusion to draw from that* – з цього можна зробити спрощений висновок прикметник *easy* передано як *спрощений*, щоб показати саме невдалий процес мислення: (47) *The easy conclusion to draw from that is that marijuana use caused an increased risk of psychosis, and it is that easy answer that Berenson has seized upon* (DMU: URL) – З цього можна зробити спрощений висновок про те, що вживання марихуани спричиняє підвищений ризик розвитку психозу, і Беренсон взяв на себе цю спрощену відповідь.

У деяких же випадках з метою звернення до більш глобальних явищ, може застосовуватися трансформація **генералізації**, наприклад:

- *mountains* – *висоти*, що дозволяє говорити не лише про найвищі точки, а і про будь-які перепони на шляху країни: (12) *But there are many mountains yet to climb* (TYV: URL) – Але є багато висот, на які ще слід піднятися;

- *smart* – *розумний*, що дає більш широкую характеристику інтелектуальних здібностей описуваного політика: (68) *At his core, the former reality TV star is a particularly stupid man who thinks he is very smart. Or as he prefers to call his own character, “a very stable genius”* (TTR: URL) – По суті, колишня зірка телебачення – особливо дурна людина, яка вважає себе дуже розумною. Або, як він воліє називати власного персонажа, «дуже стабільним генієм».

Генералізація також може застосовуватися як засіб спрощення використовуваних понять для спрощення сприйняття маніпулятивного тексту, наприклад, *playbook* передано як *гра*, що акцентує увагу не на сценарії, а на нечесності політика: (31) *Now comes Barrett – a nominee whose confirmation battle appears to be following the same playbook* (USC: URL) –

Тепер приходять Барретт – кандидатка, битва за призначення якої – частина тієї самої гри.

Генералізація також дозволяє додати експресії, використовуючи замість специфічних спрощені, «народні», слова, наприклад, *forfeited* – *відібрали*: (37) *Most of those workers don't know that they have forfeited their right to sue* (WCC: URL) – Більшість із цих робітників не знають, що у них відібрали право судитися.

У випадках, коли вимагається уточнення значення певних лексичних одиниць у контексті з метою апелювати до конкретних почуттів адресата використовується трансформація **конкретизації**. Наприклад, дієслово *die* має більш нейтральне значення, у той час, як *загинуть* передбачає насильницьку смерть та викликає емоцію страху: (21) *However, the president claimed he decided to call off the mission after he learned 150 Iranians would die as a result of the strike* (UAI: URL) – Однак президент заявив, що вирішив відкликати місію після того, як дізнався, що в результаті удару загине 150 іранців.

Harassment – не обов'язково *домагання*, це поняття включає значно більшу кількість порушень прав людини, але саме *домагання* зараз на суспільному обговоренні: (40) *Combined, these provisions allow employers that use arbitration to conceal bad behavior by management or a pervasive culture of harassment, and to quietly dispatch those who complain* (WCC: URL) – У сукупності ці положення дозволяють роботодавцям, які використовують арбітраж, приховувати недостойну поведінку керівництва або всепроникну культуру домагань, а також тихо позбавляються від тих, хто скаржиться.

Засобами конкретизації передаються і оцінні судження, наприклад:

- *crucially* – *обов'язково*: (43) *Workers' rights – including, crucially, the right of women to be free from sexual harassment – need not be privatized and kept in the shadows* (WCC: URL) – Права робітників, обов'язково включаючи право жінок бути вільними від сексуального домагання, не повинні приватизуватися і залишатися в тіні;

- *plainly untrue* – *просто неможливо*: (86) *Viewed from that angle, it is plainly untrue that conservatism is the default setting for government in Britain* (BJS: URL) – Якщо подивитися з цієї точки зору, то просто неможливо, щоб консерватизм був типовим параметром уряду у Великобританії;

- *particularly stupid* – *надзвичайно дурний*: (62) *Trump is a particularly stupid man who thinks he is very smart* (TTR: URL) – Трамп – надзвичайно дурна людина, яка вважає себе дуже розумною;

- *plain old infantile stupidity* – *проста стара інфантильна дурість*: (67) *There's his homicidal stupidity, his traitorous stupidity, his criminally corrupt stupidity and his plain old infantile stupidity* (TTR: URL) – Тут і його вбивча дурість, і його зрадницька дурість, його злочинна корумпована дурість і його проста стара інфантильна дурість.

Отже, використання лексико-семантичних трансформацій зумовлено головним чином розбіжностями в лексико-граматичних системах двох мов, відмінностями їхніх стилістичних норм, правил синтагматичної сполучуваності лексем та має на меті пробудження в адресата тексту перекладу сильних емоцій, певної оцінки, що дозволяє реалізувати маніпулятивний потенціал медійного тексту.

3.3 Роль граматичних трансформацій у відтворенні маніпулятивного впливу медійного дискурсу

Реалізація маніпулятивності на різних мовних рівнях, розбіжності лексико-семантичних та граматичних систем обох мов та потреби контексту зумовлюють використання при перекладі медійних текстів граматичних перекладацьких трансформацій, до яких належать транспозиція, граматичні заміни, додавання та вилучення.

Транспозиція як прийом, що полягає у зміні порядку слів у словосполученні чи реченні викликана різними нормами комбінування слів у реченні в мові оригіналу та мові перекладу: (14) *But above all, I will never*

forget who this victory truly belongs to. It belongs to you (TYV: URL) – Але перш за все, я ніколи не забуду, кому справді належить ця перемога. Вона належить вам.

Граматичні заміни поділяються на морфологічні та синтаксичні. При використанні морфологічних заміни змінюється частиномовна належність компонентів висловлювання:

- заміна Participle II прикметником: (18) *The United States conveyed a message to Iran saying it wanted to conduct a limited strike against the country after its violating drone was shot down in the Persian Gulf, a senior Iranian commander said* (UAI: URL) – США передали Ірану повідомлення, в якому заявили, що планують нанести обмежений удар після того, як американський безпілотник, що порушив повітряний простір, був збитий в Перській затоці, – заявив старший командуючий Ірану;

- заміна Participle I прикметником: (22) *In comments made a few hours after the incident, IRGC Commander Major General Hossein Salami said the shooting down of the US aircraft had a straightforward message that any foreign intrusion into Iran's sovereign territories would draw a crushing response* (UAI: URL) – У коментарях, зроблених через кілька годин після інциденту, командуючий МРГК генерал-майор Хоссейн Саламі заявив, що збивши літак американської авіації, вони заявили, що будь-яке вторгнення іноземних громадян на суверенні території Ірану спричинить нищівну реакцію;

- заміна Participle I дієсловом: (72) *How do we classify the stupidity of blabbing the greatest secret of them all: that he knew all along how Covid-19 was deadly and easily transmissible?* (TTR: URL) – Як ми можемо розцінювати дурість вибовкати найбільшу таємницю з них: що він увесь час знав, що Covid-19 є смертоносним і легко передається?;

- заміна прикметника іменником: (19) *General Jalali rebuked the US' hostile policies in the region, Washington's warmongering rhetoric against the Islamic Republic has increased under President Donald Trump, asserting that, however, any move against the integrity of Iran will be responded firmly*

(UAI: URL) – Генерал Джалалі дорікнув США за політику ворожнечі в регіоні, під час президентства Дональда Трампа посилилася войовнича риторика Вашингтона проти Ісламської Республіки, стверджуючи, що, проте, будь-який крок проти цілісності Ірану отримає тверду відсіч; (97) *Conservative ministers say with a straight face that Brexit strengthens the union* (BJS: URL) – Міністри-консерватори прямо кажуть, що Брексіт зміцнює союз;

- заміна дієслова присудковим прислівником: (54) *There is a broader point that needs to be made* (DMU: URL) – Існує ширший висновок, який потрібно зробити.

Граматичні розбіжності між англійською та українською мовами також можуть призводити до зміни категорії числа у перекладі, особливо – заміни однини множиною: (13) *We will not rest until every American enjoys the fullness of freedom, dignity, and opportunity as our birthright* (TYV: URL) – Ми не будемо відпочивати, доки кожен американець не отримає повноти свободи, гідності та можливостей як право за народженням; (29) *As a judge, she has also written dissenting opinions against limits on gun rights and in favor of a Trump administration rule to try to make it harder for low-income immigrants to enter the United States* (USC: URL) – Як суддя, вона також висловлювала окремі думки щодо обмеження прав на володіння зброєю та на користь адміністрації Трампа, щоб спробувати ускладнити в'їзд іммігрантів з низькими доходами до США; (48) *However, this ignores evidence that psychotic behavior is also associated with higher rates of tobacco use, and with the use of stimulants and opioids* (DMU: URL) – Однак він ігнорує докази того, що психотична поведінка також пов'язана з вищими показниками вживання тютюну, а також із вживанням стимуляторів та опіоїдів.

Синтаксичні заміни передбачають зміну синтаксичних конструкцій, наприклад, заміну пасивного стану активним: (38) *Employers slip mandatory arbitration clauses into their employee contracts – those big stacks of confusingly worded hiring documents that employees are asked to sign, but usually don't read*

(WCC: URL) – Роботодавці прописують обов’язкові арбітражні застереження у свої контракти з працівниками – ці великі папки із заплутаних слів для людей, приймаються на роботу, які працівників просять підписати, але зазвичай вони їх не читають; (79) *What’s the point of being smart if you’re constantly outplayed by someone so stupid?* (TTR: URL) – Який сенс бути розумним, якщо тебе постійно переграє хтось настільки дурний?

Шляхом застосування трансформації **додавання** перекладач має можливість, у першу чергу, адаптувати текст до норм мови перекладу, зокрема, додаючи сполучник підрядності *що*: (8) *And I know you didn't do this just to win an election. And I know you didn't do it for me* (TYV: URL) – І я знаю, що ви зробили це не лише для того, щоб перемогти на виборах. І я знаю, що ви зробили це не лише для мене.

Однак найчастіше додавання носить пояснювальний характер, що дозволяє читачеві краще перейняти інтенцію мовця:

- *may be right* – може показувати час правильно: (82) *He thinks that George W Bush is “a stupid moron” and that Barack Obama isn’t smart but instead “highly overrated” – and a poor speaker to boot. A broken clock may be right twice a day, but it still can’t tell the time* (TTR: URL) – Він вважає, що Джордж Буш «дурень», а Барак Обама не розумний, а натомість «сильно переоцінений» – і поганий мовець. Поламаний годинник може показувати час правильно двічі на день, але все одно він не показує час правильно;

- *in private* – у приватних розмовах: (91) *In private, Scottish Tories complain about wilful ignorance among English Conservative MPs, who too often see Scotland as implacably alien* (BJS: URL) – У приватних розмовах шотландські торі скаржаться на навмисну неосвіченість англійських депутатів-консерваторів, які занадто часто сприймають Шотландію як непримиренного чужого.

Протилежна додаванню трансформація **вилучення** зумовлена, відповідно, протилежними причинами. Наприклад, граматичні відмінності між мовою оригіналу та мовою перекладу зумовлюють необхідність у деяких

випадках вилучати займенники третьої особи, які в оригіналі постають граматичною основою речення: (51) *It is also worth noting that 10-fold increases in marijuana use in the UK from the 1970s to the 2000s were not associated with an increase in rates of psychosis over this same period, further evidence that changes in cannabis use in the general population are unlikely to contribute to changes in psychosis* (DMU: URL) – Варто також зазначити, що 10-кратне збільшення споживання марихуани у Великобританії з 1970-х до 2000-х років не було пов'язане із підвищенням кількості психозів за цей самий період; подальші докази того, що зміни у вживання коноплі у загальній популяції малоймовірно сприяють змінам у кількості психозів.

Вилучення також використовується як засіб уникнення перенавантаження тексту другорядними членами речення у випадку, якщо це не шкодить передачі експресивного потенціалу такого речення:

- *the reefer madness rhetoric of the past* – *божевільна риторика минулого*: (58) *As we see, the reefer madness rhetoric of the past has not just evaporated; it continued and has evolved, reinventing itself perhaps even more powerfully today* (DMU: URL) – Як ми бачимо, божевільна риторика минулого не просто випарувалася; вона продовжувалась і розвивалася, переосмисливши себе, можливо, ще потужніше сьогодні;

- *maintaining a modicum of self-restraint* – *збереження самовладання*: (70) *Maintaining a modicum of self-restraint would be an overwhelming challenge for this president for the duration of just one response to one question* (TTR: URL) – Збереження самовладання було б надзвичайним викликом для цього президента протягом лише однієї відповіді на одне питання.

Таким чином, при застосуванні граматичних перекладацьких трансформацій причинами є граматичні розбіжності між мовою оригіналу та мовою перекладу, а також прагматичний потенціал маніпулятивного висловлювання, який у перекладі може реалізуватися через додавання пояснень або вилучення семантично надмірної інформації.

3.4 Застосування лексико-граматичних трансформацій як засобу передачі маніпулятивності медійного дискурсу при перекладі

Лексико-граматичні перекладацькі трансформації дозволяють відтворити значення слів, які або не мають повного відповідника в українській мові, або ж їх значення в перекладі вимагає певного уточнення, пояснення для розкриття творчого задуму письменника. До цієї групи належать антонімічний переклад, цілісне перетворення та компенсація.

Антонімічний переклад полягає в заміні форми слова або словосполучення на протилежну (позитивної – на негативну й навпаки). При відтворенні маніпулятивного потенціалу сучасного медійного дискурсу спостерігається два випадки антонімічного перекладу:

- формальна негативація: (33) *“Whoever the governor picks is fine with me,” he said* (EGH: URL) – Він сказав: «Кого б не обрав уряд, я згоден»; (34) *Absent from the list is U.S. Rep. Mick Mulvaney, who had been mentioned as a possible replacement* (EGH: URL) – Немає в списку представника республіканської партії США Міка Малвані, про якого згадали як про можливу заміну; (45) *As scientists with a combined 70-plus years of drug education and research on psychoactive substances, we find Berenson’s assertions to be misinformed and reckless* (DMU: URL) – Як науковці, котрі на всіх мають 70-річну медичну освіту у сфері дослідження психоактивних речовин, ми вважаємо твердження Беренсона хибними та необдуманими;

- формальна позитивація: (41) *In arbitration, employees win their cases much less often than in court – and when they do, they are awarded much less money. There’s no right of appeal* (WCC: URL) – В арбітражі працівники виграють справи набагато рідше, ніж у суді – а коли вони це роблять, їм присуджують набагато менше грошей. Право на апеляцію відсутнє; (52) *Evidence from research tells us that aggression and violence are highly unlikely outcomes of marijuana use* (DMU: URL) – Докази з досліджень говорять нам, що агресія та насильство є дуже малоймовірними наслідками вживання

марихуани; (57) *But unfortunately, these fabrications were used to justify racial discrimination and to facilitate passage of the Marijuana Tax Act in 1937, which essentially banned the drug* (DMU: URL) – Але, на жаль, ці вигадки використовувались для виправдання расової дискримінації та сприяння прийняттю Закону про податок на марихуану в 1937 році, який по суті забороняв наркотик.

Цілісне перетворення має на меті передачу лінгвістичних засобів маніпуляції доступними перекладачеві українськими засобами, що не є їх відповідниками, однак повноцінно передають їх зміст та маніпулятивний потенціал, особливо при передачі розмовної лексики, сталих виразів та інших клішованих одиниць:

- *cocked and loaded – на взводі: (20) After the incident, US President Donald Trump said that officials had been “cocked and loaded” to retaliate against Iran after he learned an Iranian missile system shot down a US military drone* (UAI: URL) – Після інциденту, дізнавшись, що іранська ракетна система збила американський військовий безпілотною, президент США Дональд Трамп заявив, що військові «на взводі» та прагнуть помсти Ірану;

- *into the public eye – на суд громадськості: (42) It is long past time to make forced arbitration nationally illegal in sexual harassment claims, if not in all workers’ complaints, and to bring these disputes into the public eye, under the full scrutiny and protection of the court* (WCC: URL) – Давно настав час зробити на національному рівні примусовий арбітраж незаконним у позовах про сексуальне домагання, якщо не у всіх скаргах працівників, і виносити ці суперечки на суд громадськості під повним контролем і захистом суду.

- *the fact is – справа в тому: (32) “The fact is, there is an outside possibility” the nomination fight might not be resolved until the party’s August convention in Tampa, Fla., Mr. Barbour said* (EGH: URL) – «Справа в тому, що є зовнішні можливості» – боротьба за посаду не може бути закінчена до серпневої Конвенції партії в Тампі, штат Флорида, – зауважив пан Барбор;

- *like a miracle – дивним чином*: (74) *For the rest of February and March, he told the world it would disappear like a miracle, that it was no worse than the flu* (TTR: URL) – До кінця лютого та березня він казав світові, що коронавірус дивним чином зникне, що він не страшніший за грип;

- *in reality – насправді*: (78) *In reality, despite all that praying, it was Mattis and Coats who were incapacitated: they knew Trump was a danger to the republic but couldn't bring themselves to say such things to the world in real time* (TTR: URL) – Насправді, незважаючи на всі ці молитви, обмеженими у праві були Меттіс і Коутс: вони знали, що Трамп є небезпекою для республіки, але не могли змусити себе говорити подібні речі в режимі реального часу.

При передачі метафоричних засобів вони можуть замінюватися неметафоричними, які, тим не менш, точно передають їх зміст: (60) *Ramarley Graham, Trayvon Martin, Romain Brisbon and Sandra Bland all also had their lives cut short as a result of an interaction with law enforcement (or a proxy) initiated under the pretense of marijuana use suspicion* (DMU: URL) – Рамарлі Грехем, Трейвон Мартін, Румен Брісбон і Сандра Бленд також були позбавлені життя внаслідок взаємодії з правоохоронними органами (або довіреною особою), ініційованої під приводом підозр у вживанні марихуани.

Окрім того, цілісне перетворення використовується у випадку, коли існує небезпека ускладнити висловлювання. Тоді його зміст передається більш простими словами: (56) *During congressional hearings concerning regulation of the drug, Harry J Anslinger, commissioner of the Federal Bureau of Narcotics, declared: "Marijuana is the most violence-causing drug in the history of mankind"* (DMU: URL) – Під час слухань у Конгресі щодо регулювання наркотиків Гаррі Дж. Анслінгер, уповноважений Федерального бюро наркотиків, заявив: «Марихуана – наркотик, який викликав найбільше насильства в історії людства».

Оскільки перекладач не завжди знаходить можливість відтворити експресивний потенціал засобів маніпулятивного впливу там, де він представлений в оригіналі, при передачі текстів медійного дискурсу може

також застосовуватися компенсація як уведення засобів маніпуляції в іншому місці в тексті, наприклад: (76) *Our proof was on display on Wednesday as it emerged from – where else? – the blabbing hole of the presidential mouth at his own press conference* (TTR: URL) – Наш доказ з’явився у середу, коли він з’явився – звідки ще? – із президентської пащі на його власній прес-конференції. Нездатність промовчати в оригіналі передана як *the blabbing hole of the presidential mouth*, однак при перекладі оцінка виражена в іншому місці, *із президентської пащі*, де також виражена пряма негативна оцінка.

Ще один приклад – передача конструкції *(n)either... nor* в іншому місці в тексті як *також... і*: (87) *It isn't true in Wales either. Nor does it stack up in London, Manchester, Liverpool or any seat of government where Tories routinely sit in the minority* (BJS: URL) – Це неправда також і в Уельсі. Неправда це і в Лондоні, Манчестері, Ліверпулі чи будь-якому державному центрі, де торі зазвичай у меншості.

Отже, лексико-граматичні трансформації передбачають структурні перетворення у формі лінгвістичних засобів маніпуляції сучасного медійного дискурсу при перекладі.

Таким чином, аналіз фактичного матеріалу дослідження дозволяє дійти висновків про частотність використання певних перекладацьких трансформацій при відтворенні маніпулятивності медійного дискурсу в перекладі (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Частотність використання перекладацьких трансформацій

Трансформації	Кількість	Частка
1. Лексичні трансформації	37	27,8%
практична транскрипція	10	7,5%
транслітерація	6	4,5%
калькування	21	15,8%
2. Лексико-семантичні трансформації	42	31,6%
диференціація	18	13,5%
модуляція	9	6,8%

Закінчення таблиці 3.1

Трансформації	Кількість	Частка
генералізація	5	3,8%
конкретизація	10	7,5%
3. Граматичні трансформації	32	24,1%
транспозиція	3	2,3%
граматичні заміни	19	14,3%
додавання	5	3,8%
вилучення	5	3,8%
4. Лексико-граматичні трансформації	22	16,5%
антонімічний переклад	8	6%
цілісне перетворення	11	8,3%
компенсація	3	2,3%
Загальна кількість	133	100%

Отже, проведений аналіз демонструє, що лінгвістичні засоби маніпуляції сучасного англійськомовного медійного дискурсу відтворюються в українськомовних перекладах найчастіше із застосуванням таких перекладацьких трансформацій, як калькування (15,8%), граматичні заміни (14,3%), диференціація (13,5%), цілісне перетворення (8,3%), практична транскрипція (7,5%) та конкретизація (7,5%).

Висновки до розділу 3

1. Лексичні перекладацькі трансформації використовуються при відтворенні маніпулятивного впливу сучасного медійного дискурсу в перекладі у 27,8% проаналізованих випадків. Серед них найчастотнішим є калькування (15,8%), широке використання якого зумовлене наявністю спільних механізмів маніпулювання в англомовних та україномовних культурах. До цієї групи також належать практична транскрипція (7,5%) та транслітерація (4,5%), що найчастіше є засобами відтворення фонетичних маніпулятивних засобів.

2. Найчастіше відтворення маніпуляції при перекладі медійних текстів відбувається з використанням лексико-семантичних трансформацій (31,6%).

У цій групі основною трансформацією є диференціація (13,5%), що дозволяє при перекладачеві обрати такий варіант перекладу лексичної одиниці, що збереже емоційний вплив на читача, а отже, найбільш точно репрезентує маніпулятивний вплив тексту. Рідше використовуються конкретизація (7,5%), модуляція (6,8%) та генералізація (3,8%).

3. Частка граматичних трансформацій складає 24,1%, і в своїй більшості вони викликані лексико-семантичними та граматичними розбіжностями між мовою оригіналу та мовою перекладу. Зокрема, граматичні заміни (14,3%) покликані долати саме такі розбіжності, замінюючи граматичні та синтаксичні категорії, проте зберігаючи семантику та стилістику висловлювання. До цієї групи трансформацій належать також додавання (3,8%), вилучення (3,8%) та транспозиція (2,3%).

4. Лексико-граматичні трансформації, частка яких складає 16,5%, найчастіше представлені цілісним перетворенням (8,3%), що полягає в заміні мовних одиниць описовими фразами або аналогами, що мають подібну семантику, але іншу формальну структуру та лексичне наповнення. Лексико-граматичні трансформації представлені також антонімічним перекладом (6%) та компенсацією (2,3%).

ВИСНОВКИ

Корені поняття «маніпуляція» лежать у психології та соціології, де вона розуміється як це приховане від адресата спонукання його до переживання певних станів, зміни ставлення до чогось та виконання дій, необхідних для досягнення цілей ініціатора впливу. Розглянута з точки зору лінгвістики, маніпуляція передбачає використання особливостей мови та принципів її вживання з метою прихованого впливу на адресата в потрібному для мовця напрямі. Мовна маніпуляція представлена на всіх рівнях комунікації, тому засобами мовної маніпуляції є як вербальні (повтори, спрощення, евфемізація, кліше, штампи, стереотипи, емоційна та оцінна лексика, риторичні прийоми тощо), так і невербальні (паралінгвістичні).

Відтворення при перекладі маніпулятивних текстів вимагає досягнення комунікативно-прагматичної еквівалентності та передбачає прагматичну адаптацію таких текстів з огляду на соціально-культурні, психологічні та інші відмінності між одержувачами текстів оригіналу та перекладу, що вимагає застосування міжмовних перетворень – перекладацьких трансформацій.

Маніпуляція широко реалізується у медійному дискурсі, що є сукупністю процесів та продуктів мовленнєвої діяльності у сфері масової комунікації у всьому їх різноманітті та складності їх взаємодії. Його маніпулятивний вплив зумовлений його інтенціональною установкою, комунікативною направленістю, наявністю посередників між самою інформацією і читачем, наявністю в журналіста повного контролю над змістом висловлювання, некритичністю сприйняття, відсутністю ґрунтовного аналізу інформації, високою експресивністю текстів та їх візуальністю.

Аналіз лінгвістичних засобів маніпуляції сучасного медійного дискурсу продемонстрував, що переважаючим мовним рівнем, на якому реалізується маніпулятивний вплив, є лексико-стилістичний (53,3%). Серед широкого інвентаря лексико-стилістичних засобів маніпуляції за чисельністю

виділяються метафори (15%) та оцінна лексика (14%), евфемізми (4,7%) та дисфемізми (4,7%). Наведені мовні засоби привертають увагу читача до описуваного явища та створюють не раціональний, а емоційний відклик у його свідомості на описувані явища.

Лексико-граматичні засоби маніпуляції застосовано в 23,4% проаналізованих випадків. Серед таких засобів основними постають повтори (5,6%), протиставлення (4,7%) та вставні конструкції (4,7%). Маніпулятивний потенціал таких засобів реалізується шляхом використання певних граматичних форм або синтаксичних конструкцій, що підтверджують думку автора або ж виражають його ставлення до зображувального та не передбачають критичного сприйняття.

Маніпуляції на логічному рівні виявлено у 14% проаналізованих випадків. автори текстів сучасного медійного дискурсу часто вдаються до логічних засобів маніпуляції, вводячи читача в оману шляхом презентації непідтверджених фактів як істини, оцінки кількості замість реальних показників кількості та завуальованого звернення до «авторитетних джерел», яких може насправді і не існувати. Серед логічних засобів маніпуляції особливу роль мають посилення на інші події та факти (3,7%), безапеляційні ствердження (3,7%) та неточність мір (3,7%).

На фонетичному рівні (9,3%) основними засобами створення маніпулятивного впливу в текстах сучасного медійного дискурсу є алітерація (8,4%) та асонанс (0,9%), що прикрашають мовлення та сприяють некритичному сприйманню інформації через привабливу зовнішню форму висловлювання.

Відтворення в перекладі різнорівневих лінгвістичних засобів реалізації маніпулятивного впливу передбачає застосування перекладацьких трансформацій на різних мовних рівнях. Найчастіше маніпуляція передається при перекладі із застосуванням лексико-семантичних трансформацій (31,6%), використанням яких зумовлено головним чином розбіжностями в лексико-граматичних системах двох мов, відмінностями їхніх стилістичних норм,

правил синтагматичної сполучуваності лексем та має на меті пробудження в адресата тексту перекладу сильних емоцій, певної оцінки, що дозволяє реалізувати маніпулятивний потенціал медійного тексту. У цій групі основною трансформацією є диференціація (13,5%); рідше використовуються конкретизація (7,5%), модуляція (6,8%) та генералізація (3,8%).

Також досить часто використовуються лексичні перекладацькі трансформації (27,8%), що виступають як засіб перекодування змісту маніпулятивного висловлювання засобами мови оригіналу або ж використовуються для точної передачі лінгвістичних засобів маніпуляції засобами мови перекладу з урахуванням як форми, так і змісту. Серед них найчастотнішим є калькування (15,8%); використовуються також практична транскрипція (7,5%) та транслітерація (4,5%).

При застосуванні граматичних перекладацьких трансформацій (24,1%) причинами є граматичні розбіжності між мовою оригіналу та мовою перекладу, а також прагматичний потенціал маніпулятивного висловлювання, який у перекладі може реалізуватися через додавання пояснень або вилучення семантично надмірної інформації. Найчастіше в цій групі використовуються граматичні заміни (14,3%); до цієї групи трансформацій належать також додавання (3,8%), вилучення (3,8%) та транспозиція (2,3%).

Лексико-граматичні трансформації (16,5%) передбачають структурні перетворення у формі лінгвістичних засобів маніпуляції сучасного медійного дискурсу при перекладі. Лексико-граматичні трансформації представлені цілісним перетворенням (8,3%), антонімічним перекладом (6%) та компенсацією (2,3%).

Таким чином, проведений аналіз демонструє, що лінгвістичні засоби маніпуляції сучасного англійськомовного медійного дискурсу відтворюються в українськомовних перекладах найчастіше із застосуванням таких перекладацьких трансформацій, як калькування (15,8%), граматичні заміни

(14,3%), диференціація (13,5%), цілісне перетворення (8,3%), практична транскрипція (7,5%) та конкретизація (7,5%).

Перспективами подальших досліджень в обраному напрямку є ґрунтовний аналіз репрезентації маніпулятивного потенціалу мови у різних типах дискурсу, а також визначення стратегії відтворення маніпулятивного впливу певних типів дискурсу при перекладі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аминова А. А., Галиева А. М. Перевод оценочной лексики (на материале повести Ф. Амирхана «Хаят»). *Филология и культура*. 2012. № 2 (28). С. 11–14.
2. Белицкая О. В. Развитие педагогически ориентированного медиапространства профессиональной образовательной организации: дисс. на соиск. уч. степени канд. педагогич. наук: 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования (педагогические науки)» / ФГБОУ ВПО «Саратовский государственный университет имени Н. Г. Чернышевского». Саратов, 2015. 222 с.
3. Бенвенист Э. О субъективности в языке. *Общая лингвистика*. Москва: Прогресс, 1974. Глава XXIII. С. 282–300
4. Блакар Р. М. Язык как инструмент социальной власти. *Язык и моделирование социального воздействия*. Москва: Прогресс, 1987. С. 88–124.
5. Богданов В. В. Текст и текстовое общение. Санкт-Петербург: Изд-во С.-Петербур. гос. ун-та, 1993. 68 с.
6. Бойко С. Т. Медіа-освіта як складова професійної компетентності психолога в інформаційному суспільстві. URL: http://www.psyh.kiev.ua/Бойко_С._Т._Медіа-освіта_як_складова_професійної_компетентності_психолога_в_інформаційноому_суспільстві (дата звернення: 10.10.2019).
7. Борисова Е., Мартемьянов Ю. Имплицитность в языке и речи. Москва: Языки русской культуры, 1999. 200 с.
8. Бушев А. Б. Элементы дискурс-анализа для оценки манипуляции в глобальных средствах массовой коммуникации. *Вестник Бурятского государственного университета*. 2009. № 6. С. 301–306.
9. Быкова О. Н. К вопросу о языковой манипуляции в СМИ. *Теоретические и прикладные аспекты речевого общения*. 1998. № 6. С. 18–22.

10. Волинець П. П. Критерії прихованого психологічного впливу. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць. Том 7. Екологічна психологія*. 2010 № 22. С. 15–20.
11. Волкова Т. А. Стратегія перекладу як параметр вивчення мовної особистості перекладача. *Вісник Челябінського державного педагогічного університету*. 2012. № 6. С. 192–209.
12. Вороновська Л. Універсальні та специфічні особливості визначення ознак художнього дискурсу. *Теоретична і дидактична філологія*. 2015. № 20. С. 155–166.
13. Врабель Т. Прагматичні аспекти перекладу у світлі міжкультурної комунікації. *Наукові записки*. 2011. № 95 (1). С. 382–385.
14. Гарбовский Н. К. Теория перевода. Москва: Изд-во Московского университета. 2007. 544 с.
15. Гатальська М. С. Система засобів мовленнєвої маніпуляції в любовному дискурсі та способи її відтворення українською мовою. *Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ. Серія Філологія. Педагогіка. Психологія*. 2017. № 34. С. 186–191.
16. Головаха Е. И., Панина Н. В. Психология человеческого взаимопонимания. Киев: Наукова думка, 1989. 217 с.
17. Гребінь Н. В. Зміст маніпуляції як різновиду прихованого психологічного впливу. *Збірник наукових праць КПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Проблеми сучасної психології*. 2013. № 21. С. 80–93.
18. Гронская Н. Э. Языковые механизмы манипулирования массовым политическим сознанием. *Вестник Нижегородского лингвистического университета*. Нижний Новгород, 2000. С. 220–231.
19. Гэлбрейт Дж. Новое индустриальное общество. Москва: Мысль, 1968. 266 с.
20. Дейк Т. А. ван. Язык. Познание. Коммуникация. Сост. В. В. Петрова ; под ред. В. И. Герасимова. Москва: Прогресс, 1989. 312 с.

21. Демідова А. А. Засоби масової інформації як «четверта неформальна гілка публічної влади»: способи медіа-маніпуляції. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1222> (дата звернення: 01.10.2019).
22. Добросклонская Т. Г. Медиадискурс как объект лингвистики и межкультурной коммуникации. *Вестник МГУ. Сер. 10: Журналистика*. 2006. № 2. С. 20–23.
23. Добросклонская Т. Г. Медиатекст: теория и методы изучения. *Вестн. Моск. ун-та. Сер. 10: Журналистика*. 2005. № 2. С. 28–34.
24. Доценко Е. Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита. Москва: ЧеРо, Издательство МГУ, 1997. 344 с.
25. Елисеева О. А. Прагматическая адаптация. URL: <http://study-english.info/article036.php#ixzz2gvVYM4zX> (дата звернення: 10.10.2019).
26. Ефименко А. М. О передаче прагматики оценки в публицистическом переводе. *Коммуникативный инвариант перевода в текстах различных жанров*. 1989. № 343. С. 64–74.
27. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англомовних перекладів української прози). Львів: Вид-во при Львів. держ. ун-ті, 1989. 216 с.
28. Иссерс О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи. Москва: Едиториал УРСС, 2002. 284 с.
29. Іваницька М. Л. Особистість перекладача в українсько-німецьких літературних взаєминах. Чернівці: Книги – XXI, 2015. 604 с.
30. Ідеологія перекладу в контексті російсько-українського збройного конфлікту (ключові терміни у ЗМІ). URL: <https://lingua.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/Konkursna-robota-ne-viyna-.pdf> (дата звернення: 10.10.2019).
31. Ісаєнко О. В. Текст і медіатекст як категорії кіно дискурсу. *Лінгвістичні дослідження: Зб. наук. праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди*. 2015. № 39. С. 93–96.

32. Кам'янець А. Б. Мовні засоби маніпуляції в медійному дискурсі та їх відтворення в перекладі. URL: http://lnu.edu.ua/faculty/inomov.new/Foreign_Philology/Foreign_Philology/Foreign_Philology_123/articles/Kamianets.pdf (дата звернення: 10.10.2019).
33. Карасик В. И. Этнокультурные типы институционального дискурса. *Этнокультурная специфика речевой деятельности*: Сб. обзоров. Москва: ИНИОН РАН, 2000. С. 37–64.
34. Карасик В. И. О типах дискурса. *Языковая личность: институциональный и персональный дискурс*: сб. науч. тр. – Волгоград: Перемена, 2000. С. 5–20.
35. Кожемякин Е. А. Массовая коммуникация и медиадискурс: к методологии исследования. *Научные ведомости. Серия: Гуманитарные науки*. 2010. № 12 (83). Вып. 6. С. 13–21.
36. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). Москва: Высш. шк., 1990. 253 с.
37. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу. Київ: Юніверс, 2003. 280 с.
38. Коргун Д. В. Стратегії формування образу України в сучасному канадському медіапросторі. *Сучасна філологія: теорія і практика*. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 20-21 березня 2015 року). Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2015. С. 118–122.
39. Корольчук В. В. Маніпуляція з кримінологічної точки зору як один із засобів учинення злочинів. *Юридична психологія та педагогіка*. 2013. № 1. С. 218–226.
40. Кубрякова Е. С. Язык и знание: На пути получения знаний о языке: Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в понимании мира. Москва: Языки славянской культуры, 2004. 560 с.
41. Кузьменко Л. Г., Привалова Ю. В. Передача эмоционального воздействия с помощью языкового манипулирования на потенциального

покупателя при переводе рекламных текстов автомобилей Mercedes. URL: <https://scienceforum.ru/2013/article/2013006393> (дата звернення: 10.10.2019).

42. Кучерова О. О. Плани змісту та повідомлення британського газетного новинного дискурсу (початок ХХІ століття): автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. філол. наук: 10.01.08 «Журналістика» / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2005. 20 с.

43. Леонтович О. А. Критерии успешности межкультурного общения и пути его оптимизации. Под ред. В. Н. Переверзева. *Методы современной коммуникации*. 2003. № 1. С. 127–135.

44. Лозниця С. Маніпуляція свідомістю: історико-культурні засади. *Філософська думка*. 2008. №1. С. 142–155.

45. Лютянська Н. І. Мас-медійний дискурс: типологічні та структурно-організаційні особливості. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя*. 2014. Кн. 2: Філологічні науки. С. 136–141.

46. Маклюэн Г. М. Понимание медиа: Внешние расширения человека. Пер. с англ. В. Николаева; закл. ст. М. Вавилова. Москва, Жуковский: «КАНОН-пресс-Ц», «Кучково поле», 2003. 464 с.

47. Мансурова А. И. Манипуляция общественным сознанием посредством СМИ (на примере концептосферы «защита»): автореф. дисс. на соиск. уч. степени канд. филолог. наук: 10.02.04 «Германские языки» / ГОУ ВПО «Башкирский государственный педагогический университет им. М. Акмуллы». Уфа, 2009. 23 с.

48. Марченко Т. В. Манипулятивный потенциал интертекстуальности в дискурсе масс-медиа. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. 2008. № 1 (1): в 2-х ч. Ч. II. С. 66–68.

49. Миньяр-Белоручев Р. К. Теория и методы перевода. Москва: Московский лицей, 1996. 188 с.

50. Назарова Л. В. Аспекты гипертекста и интернет-дискурса. *Текст – Дискурс. Гипертекст – Интернет-дискурс*: Сб. науч. ст. Санкт-Петербург: Изд-во СПбГУЭФ, 2010. С.140–163.

51. Нельсон Ф., Харди С. Что такое дискурс анализ? Пер. Е. Кожемякина. URL: <http://discourseanalysis.org/st5.html> (дата звернення: 10.10.2019).
52. Перхач Р.-Ю. Т., Смирнова А. О. Мовні засоби маніпуляції в пресі: контент-аналіз. *Молодий вчений*. 2019. № 10 (74). С. 186–189.
53. Половинчак Ю. Мобілізаційний та маніпулятивний потенціал дискурсу соціальних медіа в умовах перехідного суспільства. URL: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1083:mobilizatsijnij-ta-manipulyativnij-potentsial-diskursu-sotsialnikh-media-v-umovakh-perekhidnogo-suspilstva&catid=127&Itemid=460 (дата звернення: 10.10.2019).
54. Полонский А. В. Современный медиадискурс: ключевые идеи и слова. *Русский язык в современном медианпространстве*. Материалы Междунар. науч.-практ. конф. Белгород: БелГУ, 2009. С. 151–160.
55. Полюк І. С., Бондар Л. В. Закономірності та особливості процесу письмового перекладу текстів різних жанрів. URL: http://novyn.kpi.ua/2006-3/07_Polyuk.pdf (дата звернення: 10.10.2019).
56. Рогозина И. В. Медиа-картина мира: когнитивно-семиотический аспект. Москва – Барнаул: Изд-во Алт. ГТУ, 2003. 430 с.
57. Роздабара К. Д. Політична маніпуляція як об'єкт лінгвістичного дослідження. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?c21com=2&i21dbn=ujrn&p21dbn=ujrn&image_file_download=1&image_file_name=pdf/mik_2011_14_7_42.pdf (дата звернення: 15.11.2019).
58. Рудик І. М. Зловживання ідеологією в медійному дискурсі. URL: <http://www.nniif.org.ua/File/14rimziv.pdf> (дата звернення: 10.10.2019).
59. Сазонова М. И. Роль СМИ в формировании ценностных ориентиров индивида. URL: <http://tl-ic.kursksu.ru/pdf/007-18.pdf> (дата звернення: 10.10.2019).

60. Сарна А. Производство повседневности. Политика репрезентации событий в масс-медиа. URL: <http://www.bsu.by/Cache/Page/143933.pdf> (дата звернення: 10.10.2019).
61. Сдобников В. В. Инвариант перевода: миф или реальность? URL: http://www.sgu.ru/sites/default/files/textdocsfiles/2015/02/18/sdobnikov_v._v.-invariant_perevoda-mif_ili_realnost.pdf (дата звернення: 10.10.2019).
62. Сіденко Н. Г. Інструменти мовленнєвої маніпуляції в англomовній «жовтій» пресі. *Записки з романо-германської філології*. 2014. № 2 (33). С. 105–113.
63. Стаценко А. С. Некоторые трудности перевода эмоциональной лексики с английского языка на русский. *Концепт*. 2014. № 4. С. 1–7.
64. Степанов Ю. С. Альтернативный мир, Дискурс, Факт и Принцип причинности. *Язык и наука конца 20 века*. Москва: РАН, 1996. С. 35–73.
65. Федоренко О. Д. Переклад газетного тексту журналістами: реалізація емоційно-оцінної адекватності. URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Vchu/N120/N120p041-046.pdf (дата звернення: 10.10.2019).
66. Федоров А. В. Медиакомпетентность личности: от терминологии к показателям. *Инновации в образовании*. 2007. № 10. С. 75–108.
67. Хорошун О. О. Дискурс засобів масової інформації : характерні особливості. URL: http://eprints.zu.edu.ua/11424/1/дискурс_засобів_масової_інформації_характерні_особливості.pdf (дата звернення: 10.10.2019).
68. Черниш О. Сутнісні характеристики понять «медіадискурс» та «медіатекст» у сучасній медіалінгвістиці. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/9782/1/13coashp.pdf> (дата звернення: 10.10.2019).
69. Шаховский В. И. Эмоциональная / эмотивная компетенция в межкультурной коммуникации (Есть ли неэмоциональные концепты?). URL: http://tverlingua.ru/archive/016/2_16.pdf (дата звернення: 10.10.2019).
70. Швейцер А. Д. Теория перевода: Статус, проблемы, аспекты. Москва: Наука, 1988. 364 с.
71. Шиллер Г. Манипуляторы. Москва: Мысль, 1980. 98 с.

72. Штеллинг Д. А. Грамматическая семантика английского языка: Фактор человека в языке. Москва: МГИМО, ЧеРо, 1966. 254 с.
73. Акорова А. Linguistic Manipulation: Definition and Types. *International Journal of Cognitive Research in science, engineering and education*. 2013. Vol. 1. No. 2. P. 28–32.
74. Al-hindawi F.-H. The Pragmatic Nature Of Manipulation. URL: https://www.researchgate.net/publication/321051665_The_Pragmatic_Nature_Of_Manipulation (дата звернения: 15.09.2019).
75. Altschull J. H. Agents of Power: The Role of News Media in Human Affairs. New York: Longman, 1984. 235 p.
76. Coons C., Weber M. Manipulation: Theory and Practice. Oxford: Oxford University Press, 2014. 248 p.
77. Dijk T. A. van. Discourse and manipulation. *Discourse & Society*. 2006. Vol. 17(2). P. 359–383.
78. Elo S., M. Kääriäinen, O. Kanste Qualitative Content Analysis: A Focus on Trustworthiness. New York: SAGE Publications. 2014. 128 p.
79. Faden M. S., Beauchamp T. L. A History and Theory of Informed Consent. New York: Oxford University Press, 2014. 365 p.
80. Fairclough N. Language and Power. Harlow: Pearson Education Limited, 2001. 226 p.
81. Goodin R. E. Manipulatory Politics. New Haven and London: Yale University Press, 1980. 234 p.
85. Hargittai E., Gallo J., Kane M. Cross-Ideological Discussions Among Conservative and Liberal Bloggers. *Public Choice*. 2008. Vol. 134. P. 67–86.
86. Harris G. Discourse analysis. *Language*. 1952. Vol. 28. № 17. P. 1–30.
87. Hossain M. Language as the Device for Psychological Manipulation in George Orwell's Nineteen Eighty-Four: a psycholinguistic analysis. *European Journal of English Language and Linguistics Research*. 2017. Vol. 5. No. 8. P. 25–31.

88. House J. Translation quality assessment: Past and present. London and New York: Routledge, 2015. 171 p.
89. Kara-Murza S. Manipulation of Consciousness. Moscow: Algorithm, 2000. 188 p.
90. Keren M. Blogosphere: The new political arena. URL: <http://www.lexingtonbooks.com/Catalog/SingleBook.shtml> (дата звернення: 10.10.2019).
91. Maillat D., Oswald S. Defining Manipulative Discourse: The Pragmatics of Cognitive Illusions. *International Review of Pragmatics*. 2009. Vol. 1. P. 348–370.
92. Makaruk L. Paralinguistic Devices as Mechanisms of Influence and Manipulation in Modern English Multimodal Advertising Discourse. *Psycholinguistics*. 2018. Vol. 23 (2). P. 148–164.
93. Nida E. A. Toward a Science of Translating: With Special Reference to Principles and Procedures Involved in Bible Translating. Leiden: Brill Archive, 1964. 331 p.
94. Ortega y Gasset J. The misery and the splendor of translation. Transl. by Elizabeth Gamble Miller. *The Translation Studies Reader*. Ed. by L. Venuti. London and New York: Routledge, 2004. P. 49–63.
95. Pym A. Natural and directional equivalence in theories of translation. *Target*. 2007. Vol. 19:2. P. 271–294.
96. Robinson D. What is Translation? Centrifugal Theories, Critical Interventions. Kent: Kent State University Press, 1997. 219 p.
97. Rohde H. Rhetorical questions as redundant interrogatives. *San Diego Linguistics Papers*. 2006. No. 2. P. 134–168.
98. Tunstall J., Palmer M. Media Moguls. London: Routledge, 1991. 234 p.
102. Ware A. The Concept of Manipulation: Its Relation to Democracy and Power. New York: Cambridge University Press, 1981. 228 p.
103. Wodak R. Disorders of discourse. London: Addison Wesley Publishing Company, 1996. 216 p.

104. Xiang Y. Equivalence in Translation: Features and Necessity. *International Journal of Humanities and Social Science*. 2011. Vol. 1. No. 10. P. 169–171.

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

(ЛЭС) — Арутюнова Н. Д. Дискурс. Лингвистический энциклопедический словарь. Гл. ред. В. Н. Ярцева. Москва: Сов. Энциклопедия, 1990. – С. 136–137.

(ЛСД) — Літературознавчий словник-довідник. За ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 752 с.

(ПС) — Психология. Словарь. Под общ. ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. Москва: Просвещение, 1990. 494 с.

(СССП) — Словарь-справочник по социальной психологии. Под. ред. В. Крысько. Санкт-Петербург: Питер, 2003. 416 с.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

(BJS) — Boris Johnson's speech shows that even Brexit is beyond his comfort zone. URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/sep/06/boris-johnson-speech-brexit-prime-minister-europe-pandemic> (дата звернення: 10.09.2020).

(DMU) — Does marijuana use really cause psychotic disorders? URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/jan/20/marijuana-cannabis-health-effects-issues-mental-health-disorders-science> (дата звернення: 11.12.2019).

(EGH) — Ex-GOP head Barbour: Nomination could go to convention. URL: <https://www.washingtontimes.com/news/2012/feb/27/ex-gop-head-barbour-nomination-could-go-convention/> (дата звернення: 11.12.2019).

(FIR) — For Immediate Release: Inaugural Address by President Barack Obama. URL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/01/21/inaugural-address-president-barack-obama> (дата звернення: 11.12.2019).

(GEV) — General election winners and losers: Stars of the campaign from Andrew Neil to Nicola Sturgeon – but which politicians had a time to forget? URL: <https://inews.co.uk/news/politics/general-election-winners-losers-stars-andrew-neil-nicola-sturgeon-374396> (дата звернення: 11.12.2019).

(KO) — Obama: “We will support democracy in the Middle East”. KUNA. URL: <https://www.kuna.net.kw/ArticlePrintPage.aspx?id=2288281&language=en> (дата звернення: 11.12.2019).

(TTR) — Trump told a reporter his biggest secret: that he is a danger to the American people. URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2020/sep/10/donald-trump-bob-woodward-interviews> (дата звернення: 10.09.2020).

(TYV) — Transcript: “This is your victory,” says Obama. URL: <https://edition.cnn.com/2008/POLITICS/11/04/obama.transcript/> (дата звернення: 11.12.2019).

(UAI) — US asked Iran for “limited air strike” to save face after drone shootdown. URL: <https://en.mehrnews.com/news/147303/US-asked-Iran-for-limited-air-strike-to-save-face-after-drone> (дата звернення: 11.12.2019).

(USC) — The US supreme court may soon become plutocracy's greatest defender. URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/oct/02/amy-coney-barrett-supreme-court-business-cronyism> (дата звернення: 11.12.2019).

(WCC) — Why can companies still silence us with mandatory arbitration? URL: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/jan/08/forced-arbitration-sexual-harassment-metoo> (дата звернення: 11.12.2019).

ДОДАТОК

Лінгвістичні засоби маніпуляції в медійному дискурсі та їх відтворення у перекладі друкованих, аудіо і відео текстів

№	Речення	Переклад
1.	<i>We will support democracy <u>from Asia to Africa, from the Americas to the Middle East</u>, because our interests and our conscience compel us to act on behalf of those who long for freedom (KO: URL).</i>	Ми будемо підтримувати демократію <u>від Азії до Африки, від Америки до Близького Сходу</u> , тому що наші інтереси і наша совість змушують нас діяти від імені тих, хто прагне свободи.
2.	<i>For history tells us that while these truths may be <u>self-evident</u>, they've never been <u>self-executing</u>; that while freedom is a gift from God, it must be secured by His people here on Earth (KO: URL).</i>	Адже <u>сама</u> історія говорить нам, що, хоча ці істини можуть бути <u>зрозумілими самі по собі</u> , вони ніколи не <u>виконувались самі по собі</u> ; що, хоча свобода є даром від Бога, вона повинна бути забезпечена Його народом тут, на Землі.
3.	<i>Through blood drawn by lash and blood drawn by sword, we learned that no union founded on the principles of liberty and equality could survive <u>half-slave and half-free</u> (KO: URL).</i>	Через кров, пролиту бичем, і кров, пролиту мечем, ми дізналися, що жоден союз, заснований на принципах свободи та рівності, не може вижити у ролі <u>напівраба і напіввільного</u> .
4.	<i>And, above all, I will ask you to join in the work of remaking this nation, the only way it's been done in America for 221 years – <u>block by</u></i>	І, перш за все, я попрошу вас долучитися до роботи у перетворенні цієї нації, бо це – єдиний спосіб, у який це робиться

	<i>block, brick by brick, calloused hand by calloused hand</i> (KO: URL).	в Америці протягом 221 року – <u>блок за блоком, цегла за цеглою, мозолиста рука за мозолистою рукою.</u>
5.	<i>The commitments we make to each other through <u>Medicare</u> and <u>Medicaid</u> and Social Security, these things do not sap our initiative, they strengthen us</i> (FIR: URL).	Зобов'язання, які ми беремо один перед одним через « <u>Медікса</u> » та « <u>Медікейд</u> » та соціальне забезпечення, ці речі не руйнують нашу ініціативу, вони зміцнюють нас.
6.	<i>We, the people, declare today that the most evident of truths – that all of us are created equal – is the star that guides us still; just as it guided our forebears through <u>Seneca Falls</u>, and <u>Selma</u>, and <u>Stonewall</u>; just as it guided all those <u>men</u> and <u>women</u>, <u>sung</u> and <u>unsung</u>, who left footprints along this great <u>Mall</u>, to hear a preacher say that we cannot walk alone; to hear a King proclaim that our individual freedom is inextricably bound to the freedom of every <u>soul</u> on Earth</i> (FIR: URL).	Ми, люди, сьогодні заявляємо, що найбільш очевидна істина – що всі ми створені рівними – це та зірка, яка все ще веде нас; подібно до того, як вона вела наших предків через водоспади <u>Сенека</u> , <u>Сельма</u> та <u>Стоунволл</u> ; подібно до того, як вона вела усіх тих <u>чоловіків</u> у <u>жінок</u> , <u>оспіваних</u> і <u>неоспіваних</u> , які залишали сліди вздовж цього великого <u>шляху</u> , почувши, як проповідник сказав, що ми не можемо ходити самі; почувши, як Король проголошує, що наша особиста свобода нерозривно пов'язана зі свободою кожної душі на Землі.
7.	<i>It's the answer told <u>by lines</u> that stretched around schools and</i>	Це відповідь, <u>виражена рядками</u> , що розтягнулись навколо шкіл та

	<i>churches in numbers this nation has never seen, <u>by people</u> who waited three hours and four hours, many for the first time in their lives, because they believed that this time <u>must be different, that their voices could be that difference</u> (TYV: URL).</i>	церков у кількості, якої ця нація ще не бачила, <u>виражена людьми</u> , які чекали три і чотири години, багато хто вперше у своєму житті, тому що вони вважали, що цього разу <u>все повинно бути по-іншому</u> , що їх голоси <u>можуть щось змінити</u> .
8.	<i><u>And I know you didn't do this just to win an election. And I know you didn't do it for me</u> (TYV: URL).</i>	<u>І я знаю, що ви зробили</u> це не лише для того, щоб перемогти на виборах. <u>І я знаю, що ви зробили</u> це не лише для мене.
9.	<i>There's <u>new</u> energy to harness, <u>new</u> jobs to be created, <u>new</u> schools to build, and threats to meet, alliances to repair (TYV: URL).</i>	Тепер є <u>нова</u> енергія для використання, <u>нові</u> робочі місця, які потрібно створити, <u>нові</u> школи, які потрібно побудувати, та загрози, з якими потрібно зіткнутися, угоди, які потрібно відновити.
10.	<i><u>This is our chance to answer that call. This is our moment</u> (TYV: URL).</i>	<u>Це наш шанс</u> відповісти на цей виклик. <u>Це наш момент</u> .
11.	<i><u>This is our time, to put our people back to work and open doors of opportunity for our kids; to restore prosperity and promote the cause of peace; to reclaim the American dream and reaffirm that fundamental truth, that, out of many,</u></i>	<u>Це наш шанс</u> повернути наших людей на роботу і відкрити двері можливостей для наших дітей; <u>відновити</u> добробут та сприяти справі миру; <u>повернути</u> американську мрію і <u>підтвердити</u> ту фундаментальну істину, що

	<i>we are one; that while we breathe, we hope (TYV: URL).</i>	багато нас – одне ціле; що поки ми дихаємо, ми сподіваємось.
12.	<i>But there are <u>many mountains</u> yet to climb (TYV: URL).</i>	Але є <u>багато висот</u> , на які ще слід піднятися.
13.	<i>We will not rest until every American enjoys <u>the fullness of freedom, dignity, and opportunity</u> as our birthright (TYV: URL).</i>	Ми не будемо відпочивати, доки кожен американець не отримає <u>повноти свободи, гідності та можливостей</u> як право за народженням.
14.	<i>But above all, I will never forget who <u>this victory truly belongs</u> to. It <u>belongs</u> to you (TYV: URL).</i>	Але перш за все, я ніколи не забуду, кому <u>справді належить ця перемога</u> . Вона <u>належить</u> вам.
15.	<i>A man <u>touched down on the moon</u>, a <u>wall came down</u> in Berlin, a <u>world was connected</u> by our own science and imagination (TYV: URL).</i>	Людина <u>торкнулася Місяця</u> , у Берліні <u>впала стіна</u> , ми змогли <u>пов'язати світ</u> нашими власними наукою та уявою.
16.	<i>It's the answer that led those who've been told for so long by so many to be cynical and fearful and doubtful about what we can achieve <u>to put their hands on the arc of history</u> and bend it once more toward the hope of a better day (TYV: URL).</i>	Це відповідь, яка змусила тих, кому так довго говорили бути цинічними, боятися та сумніватися щодо того, чого ми можемо досягти, <u>покласти свої руки на дугу історії</u> та ще раз схилити її до надії на краще майбутнє.
17.	<i>BBC star Andrew Neil saw his reputation burnished but some of the most <u>senior</u> politicians involved in the campaign did not have a happy time (GEV: URL).</i>	Зірка «Бі-Бі-Сі» Ендрю Ніл побачив підйому своєї репутації, але деякі <u>досвідчені</u> політики, задіяні в цій кампанії, не можуть похвалитися таким.

18.	<i>The United States conveyed a message to Iran saying it wanted to conduct <u>a limited strike</u> against the country after its violating drone was shot down in the Persian Gulf, a senior Iranian commander said (UAI: URL).</i>	США передали Ірану повідомлення, в якому заявили, що планують нанести <u>обмежений удар</u> після того, як американський безпілотник, що порушив повітряний простір, був збитий в Перській затоці, – заявив старший командуючий Ірану.
19.	<i>General Jalali rebuked the US' <u>hostile policies</u> in the region, Washington's <u>warmongering rhetoric</u> against the Islamic Republic has increased under President Donald Trump, asserting that, however, any move against the integrity of Iran will be responded firmly (UAI: URL).</i>	Генерал Джалалі дорікнув США за <u>політику ворожнечі</u> в регіоні, під час президентства Дональда Трампа посилилася <u>войовнича риторика</u> Вашингтона проти Ісламської Республіки, стверджуючи, що, проте, будь-який крок проти цілісності Ірану отримає тверду відсіч.
20.	<i>After the incident, US President Donald Trump said that officials had been "<u>cocked and loaded</u>" to retaliate against Iran after he learned an Iranian missile system shot down a US military drone (UAI: URL).</i>	Після інциденту, дізнавшись, що іранська ракетна система збила американський військовий безпілотник, президент США Дональд Трамп заявив, що військові « <u>на взводі</u> » та прагнуть помсти Ірану.
21.	<i>However, the president claimed he decided to call off the mission after he learned 150 Iranians would <u>die</u> as a result of the strike (UAI: URL).</i>	Однак президент заявив, що вирішив відкликати місію після того, як дізнався, що в результаті удару <u>загине</u> 150 іранців.
22.	<i>In comments made a few hours after</i>	У коментарях, зроблених через

	<p><i>the incident, IRGC Commander Major General Hossein Salami said the shooting down of the US aircraft had a straightforward message that any foreign intrusion into Iran's sovereign territories would draw a <u>crushing response</u> (UAI: URL).</i></p>	<p>кілька годин після інциденту, командуючий МРГК генерал-майор Хоссейн Саламі заявив, що збивши літак американської авіації, вони заявили, що будь-яке вторгнення іноземних громадян на суверенні території Ірану спричинить <u>нищівну реакцію</u>.</p>
23.	<p><i>"<u>The downing of the US drone had an explicit, decisive and clear message that defenders of the Islamic Iran's borders will show decisive reactions to aggression against this territory by any alien,</u>" he said (UAI: URL).</i></p>	<p>Він сказав: «<u>Знешкодження</u> американський безпілотної було чіткою, рішучою заявою про те, що захисники кордонів Ірану продемонструють рішучу реакцію на агресію проти цієї території з боку будь-якого із ворогів».</p>
24.	<p><i>"Borders are our <u>red line</u>, and any enemy violating these borders will not go back," the commander <u>underlined</u> (UAI: URL).</i></p>	<p>«Кордони – це наша <u>червона лінія</u>, і будь-який ворог, який порушує ці кордони, не зможе повернутися назад», – підкреслив командуючий.</p>
25.	<p><i>What you would not know is that while the court does periodically rule on those important matters, it spends as much or more of its time using business-related cases to help billionaires and corporations rig the economy against <u>ordinary Americans</u> (USC: URL).</i></p>	<p>А от чого ви не знали, так це те, що хоча суд періодично приймає рішення з цих важливих питань, він витрачає стільки або навіть більше свого часу, використовуючи справи, пов'язані з підприємництвом, щоб допомогти <u>мільярдам</u> і <u>корпораціям</u> направити економіку</p>

		проти <u>пересічних американців</u> .
26.	<i>In light of that, Amy Coney Barrett's US supreme court nomination must be understood as the culmination of <u>cynical tactics</u> that Republicans have perfected over the last two decades (USC: URL).</i>	У світлі цього висунення кандидатури Емі Коні Барретт у Верховний суд США слід розуміти як кульмінацію <u>цинічної тактики</u> , у якій республіканці в останні десятиліття досягли вершин.
27.	<i>In other words: Republican politicians rely on conflagrations over political process and social issues to mobilize their religious base in service of Republican donors' real objective – <u>smuggling corporate cronies on to the highest court in the land</u> (USC: URL).</i>	Іншими словами: республіканські політики покладаються на чвари щодо політичних процесів та соціальних питань, щоб мобілізувати свою релігійну базу на службу справжньої мети республіканських спонсорів – <u>втиснути</u> своїх корпоративних друзів до найвищої судової інстанції країни.
28.	<i>To be sure, Barrett's record on social issues is <u>extreme and worthy of scrutiny, criticism and organized opposition</u>, especially at a time when crucial precedents may be on the line (USC: URL).</i>	Безумовно, історія роботи Барретт у сфері соціальних питань <u>надмірна і варта пильної уваги, критики та організованого протистояння</u> , особливо в той час, коли можуть відбуватися важливі прецеденти.
29.	<i>As a judge, she has also written dissenting opinions against limits on gun rights and in favor of a Trump administration rule to try to make it</i>	Як суддя, вона також висловлювала окремі думки щодо обмеження прав на володіння зброєю та на користь адміністрації

	<i>harder for <u>low-income immigrants</u> to enter the United States (USC: URL).</i>	Трампа, щоб спробувати ускладнити в'їзд <u>іммігрантів з низькими доходами</u> до США.
30.	<i>Those issues, however, are almost certainly not what is motivating big donors <u>to funnel millions of dollars</u> into groups like the Judicial Crisis Network, the oil magnate Charles Koch's network and the US Chamber of Commerce in support of Barrett's nomination (USC: URL).</i>	Однак ці питання майже напевно не є тим, що спонукає великих донорів <u>вливати мільйони доларів</u> у такі групи, як Мережа судових криз, мережа нафтового магната Чарльза Коха та Торгова палата США на підтримку кандидатури Барретт.
31.	<i>Now comes Barrett – a nominee whose confirmation battle appears to be following <u>the same playbook</u> (USC: URL).</i>	Тепер приходить Барретт – кандидатка, битва за призначення якої – частина <u>тієї самої гри</u> .
32.	<i>“<u>The fact is</u>, there is an outside possibility” the nomination fight might not be resolved until the party's August convention in Tampa, Fla., Mr. Barbour said (EGH: URL).</i>	« <u>Справа в тому</u> , що є зовнішні можливості» – боротьба за посаду не може бути закінчена до серпневої Конвенції партії в Тампі, штат Флорида, – зауважив пан Барбор.
33.	<i>“<u>Whoever</u> the governor picks is fine with me,” he said (EGH: URL).</i>	Він сказав: « <u>Кого б</u> не обрав уряд, я згоден».
34.	<i><u>Absent from the list is</u> U.S. Rep. Mick Mulvaney, who had been mentioned as a possible replacement (EGH: URL).</i>	<u>Немає в списку</u> представника республіканської партії США Міка Малвані, про якого згадали як про можливу заміну.
35.	<i>As the team continues to get better and remain contenders, I <u>have no</u></i>	Оскільки команда продовжує ставати краще і залишається

	<i>doubt that base will continue to grow (EGH: URL).</i>	гідним суперником, я <u>не сумніваюся</u> , що база буде продовжувати рости.
36.	<i>More than 55% of the American workforce is now subject to mandatory arbitration. This system of private courts <u>must be abolished</u> (WCC: URL).</i>	Зараз понад 55% американської робочої сили підлягає обов'язковому арбітражу. Цю система приватних судів <u>необхідно скасувати</u> .
37.	<i>Most of those workers don't know that they have <u>forfeited</u> their right to sue (WCC: URL).</i>	Більшість із цих робітників не знають, що у них <u>відібрали</u> право судитися.
38.	<i>Employers slip mandatory arbitration clauses into their employee contracts – those big stacks of confusingly worded hiring documents <u>that employees are asked to sign, but usually don't read</u> (WCC: URL).</i>	Роботодавці прописують обов'язкові арбітражні застереження у свої контракти з працівниками – ці великі папки із заплутаних слів для людей, приймаються на роботу, які <u>працівників просять підписати, але зазвичай вони їх не читають</u> .
39.	<i>The arbitration system favors employers over employees in several <u>crucial ways</u> (WCC: URL).</i>	Арбітражна система надає перевагу роботодавцям перед працівниками у кілька <u>важливих способів</u> .
40.	<i>Combined, these provisions allow employers that use arbitration to conceal bad behavior by management or <u>a pervasive culture of harassment</u>, and to quietly dispatch those who complain</i>	У сукупності ці положення дозволяють роботодавцям, які використовують арбітраж, приховувати недостойну поведінку керівництва або <u>всепроникну культуру домагань</u> , а

	(WCC: URL).	також тихо позбавляються від тих, хто скаржиться.
41.	<i>In arbitration, employees win their cases much less often than in court – and when they do, they are awarded much less money. <u>There’s no right of appeal</u> (WCC: URL).</i>	В арбітражі працівники виграють справи набагато рідше, ніж у суді – а коли вони це роблять, їм присуджують набагато менше грошей. <u>Право на апеляцію відсутнє.</u>
42.	<i>It is long past time to make forced arbitration nationally illegal in sexual harassment claims, if not in all workers’ complaints, and to bring these disputes <u>into the public eye</u>, under the full scrutiny and protection of the court (WCC: URL).</i>	Давно настав час зробити на національному рівні примусовий арбітраж незаконним у позовах про сексуальне домагання, якщо не у всіх скаргах працівників, і виносити ці суперечки <u>на суд громадськості</u> під повним контролем і захистом суду.
43.	<i>Workers’ rights – including, <u>crucially</u>, the right of women to be free from sexual harassment – need not be privatized and kept in the shadows (WCC: URL).</i>	Права робітників, <u>обов’язково</u> включаючи право жінок бути вільними від сексуального домагання, не повинні приватизуватися і залишатися в тіні.
44.	<i>Alex Berenson says the drug causes “<u>sharp</u> increases in murders and aggravated assaults” (DMU: URL).</i>	Алекс Беренсон каже, що наркотик спричиняє « <u>різке</u> збільшення кількості вбивств та тяжких злочинів».
45.	<i>As scientists with a combined 70-plus years of drug education and research on psychoactive</i>	Як науковці, котрі на всіх мають 70-річну медичну освіту у сфері дослідження психоактивних

	<i>substances, we find Berenson's assertions to be <u>misinformed and reckless</u> (DMU: URL).</i>	речовин, ми вважаємо твердження Беренсона <u>хибними та необдуманими</u> .
46.	<i><u>It is true</u> that people diagnosed with psychosis are more likely to report current or prior use of marijuana than people without psychosis (DMU: URL).</i>	<u>Це правда</u> , що люди, яким діагностовано психоз, частіше повідомляють про вживання або попереднє вживання марихуани, ніж люди без психозу.
47.	<i><u>The easy conclusion to draw from that is that marijuana use caused an increased risk of psychosis, and it is that easy answer that Berenson has seized upon</u> (DMU: URL).</i>	<u>З цього можна зробити спрощений висновок про те</u> , що вживання марихуани спричиняє підвищений ризик розвитку психозу, і Беренсон взяв на себе цю спрощену відповідь.
48.	<i>However, this ignores <u>evidence</u> that psychotic behavior is also associated with higher rates of tobacco use, and with the use of stimulants and opioids (DMU: URL).</i>	Однак він ігнорує <u>докази</u> того, що психотична поведінка також пов'язана з вищими показниками вживання тютюну, а також із вживанням стимуляторів та опіоїдів.
49.	<i>In our <u>extensive</u> 2016 review of the literature we concluded that those individuals who are susceptible to developing psychosis (which usually does not appear until around the age of 20) are also susceptible to other forms of problem behavior, including poor school performance, lying, stealing and early and heavy</i>	У своєму <u>обширному</u> огляді літератури за 2016 рік ми дійшли висновку, що особи, сприйнятливі до розвитку психозу (який зазвичай з'являється приблизно до 20 років), також сприйнятливі до інших форм проблемної поведінки, включаючи погану успішність у школі, брехню,

	<i>use of various substances, including marijuana (DMU: URL).</i>	крадіжку і раннє та інтенсивне вживання різних речовин, включаючи марихуану.
50.	<i>Many of these behaviors appear earlier in development, but the fact that one thing occurs before another also is not proof of causation. (<u>One of the standard logical fallacies taught in logic classes: after this, therefore because of this</u>) (DMU: URL).</i>	Багато з цих форм поведінки з'являються раніше в процесі розвитку, але той факт, що одне відбувається раніше, ніж інше, також не є доказом причинно-наслідкового зв'язку. (<u>Одна із стандартних логічних помилок, яку викладають на уроках логіки: після цього, отже, через це</u>).
51.	<i><u>It is also worth noting that 10-fold increases in marijuana use in the UK from the 1970s to the 2000s were not associated with an increase in rates of psychosis over this same period, further evidence that changes in cannabis use in the general population are unlikely to contribute to changes in psychosis</u> (DMU: URL).</i>	<u>Варто також зазначити, що 10-кратне збільшення споживання марихуани у Великобританії з 1970-х до 2000-х років не було пов'язане із підвищенням кількості психозів за цей самий період; подальші докази того, що зміни у вживання коноплі у загальній популяції мало ймовірно сприяють змінам у кількості психозів.</u>
52.	<i>Evidence from research tells us that aggression and violence are <u>highly unlikely</u> outcomes of marijuana use (DMU: URL).</i>	Докази з досліджень говорять нам, що агресія та насильство є <u>дуже мало ймовірними</u> наслідками вживання марихуани.
53.	<i>Based on our own laboratory research, during which we have</i>	На основі власних лабораторних досліджень, під час яких ми

	<i>given <u>thousands of doses</u> of marijuana to people – carefully studying their brain, behavioral, cognitive and social responses – we have never seen a research participant become violent or aggressive while under the influence of the drug, as Berenson alleges (DMU: URL).</i>	давали <u>тисячі доз</u> марихуани людям – ретельно вивчаючи їх мозок, поведінкові, когнітивні та соціальні реакції – ми ніколи не спостерігали, щоб учасник дослідження став жорстоким або агресивним, перебуваючи під впливом наркотику, як це стверджує Беренсон.
54.	<i>There is a broader point that <u>needs</u> to be made (DMU: URL).</i>	Існує ширший висновок, який <u>потрібно</u> зробити.
55.	<i>In the 1930s, <u>numerous</u> media reports exaggerated the connection between marijuana use by black people and violent crimes (DMU: URL).</i>	У 1930-х рр. <u>чисельні</u> повідомлення у ЗМІ перебільшували зв'язок між вживанням марихуани темношкірими людьми та жорстокими злочинами.
56.	<i>During congressional hearings concerning regulation of the drug, Harry J Anslinger, commissioner of the Federal Bureau of Narcotics, declared: “Marijuana is <u>the most</u> violence-causing drug in the history of mankind” (DMU: URL).</i>	Під час слухань у Конгресі щодо регулювання наркотиків Гаррі Дж. Анслінгер, уповноважений Федерального бюро наркотиків, заявив: «Марихуана – наркотик, який <u>викликав найбільше насильства</u> в історії людства».
57.	<i>But <u>unfortunately</u>, these fabrications were used to justify racial discrimination and to facilitate passage of the Marijuana Tax Act in 1937, which essentially banned the</i>	Але, <u>на жаль</u> , ці вигадки використовувались для виправдання расової дискримінації та сприяння прийняттю Закону про податок на

	<i>drug (DMU: URL).</i>	марихуану в 1937 році, який по суті забороняв наркотик.
58.	<i>As we see, <u>the reefer madness rhetoric of the past has not just evaporated; it continued and has evolved, reinventing itself perhaps even more powerfully today</u> (DMU: URL).</i>	Як ми бачимо, <u>божевільна риторика минулого</u> не просто випарувалася; вона продовжувалась і розвивалася, переосмисливши себе, можливо, ще потужніше сьогодні.
59.	<i>There have been several recent cases during which police officers cited <u>the fictitious dangers posed by cannabis to justify their deadly actions</u> (DMU: URL).</i>	Нещодавно було кілька випадків, коли поліцейські посилалися на <u>вигадану небезпеку</u> , яку представляє каннабіс, щоб виправдати свої <u>жорстокі дії</u> .
60.	<i>Ramarley Graham, Trayvon Martin, Rumain Brisbon and Sandra Bland all also had <u>their lives cut short</u> as a result of an interaction with law enforcement (or a proxy) initiated under the pretense of marijuana use suspicion (DMU: URL).</i>	Рамарлі Грехем, Трейвон Мартін, Румен Брісбон і Сандра Бленд також <u>були позбавлені життя</u> внаслідок взаємодії з правоохоронними органами (або довіреною особою), ініційованої під приводом підозр у вживанні марихуани.
61.	<i><u>Almost 90 years and hundreds of studies later, there is no excuse for these exaggerations or the inappropriate conclusions drawn by Berenson</u> (DMU: URL).</i>	<u>Майже через 90 років і сотні досліджень</u> цим перебільшенням або недоречним висновкам, зробленим Беренсоном, немає виправдання.
62.	<i>Trump is a <u>particularly stupid man who thinks he is very smart</u> (TTR: URL).</i>	Трамп – <u>надзвичайно дурна</u> людина, яка вважає себе <u>дуже розумною</u> .

63.	<i>Perhaps this lies at the root of his <u>monumentally dumb decision to grant Bob Woodward 18 interviews</u> (TTR: URL).</i>	Можливо, це лежить в основі його <u>монументально дурного рішення дати Бобу Вудварду 18 інтерв'ю.</u>
64.	<i><u>The Inuit are supposed to have dozens of words to describe snow.</u> <u>The Brits have endless ways to talk about rain.</u> Now it's time for Americans to delineate all the many ways that Donald Trump is dumb (TTR: URL).</i>	<u>Вважається, що інуїти мають десятки слів для опису снігу.</u> <u>Британці мають нескінченні способи говорити про дощ.</u> Тепер американцям прийшов час окреслити всі безліч способів, як говорити про тупість Дональда Трампа.
65.	<i>If Bob Woodward's new blockbuster teaches us anything new about the character of the 45th president, it's that we don't yet have the words to describe the multiple variants of the <u>vacuum inside his head</u> (TTR: URL).</i>	Якщо новий блокбастер Боба Вудварда вчить нас чомусь новому про характер 45-го президента, то це те, що немає слів, щоб описати різні варіанти <u>вакууму всередині його голови.</u>
66.	<i>There's the <u>stupidity of arrogance</u>, the <u>stupidity of ignorance</u> and his old friend: <u>the stupidity of blatant duplicity</u> (TTR: URL).</i>	Йому властиві <u>дурість зарозумілості, дурість незнання</u> та його старий друг: <u>дурість відвертого лукавства.</u>
67.	<i>There's his <u>homicidal stupidity</u>, his <u>traitorous stupidity</u>, his <u>criminally corrupt stupidity</u> and his <u>plain old infantile stupidity</u> (TTR: URL).</i>	Тут і його <u>вбивча дурість</u> , і його <u>зрадницька дурість</u> , його <u>злочинна корумпована дурість</u> і його <u>проста стара інфантильна дурість.</u>
68.	<i>At his core, the former reality TV star is a particularly <u>stupid</u> man who</i>	По суті, колишня зірка телебачення – особливо <u>дурна</u>

	<i>thinks he is very <u>smart</u>. Or as he prefers to call his own character, “a <u>very stable genius</u>” (TTR: URL).</i>	людина, яка вважає себе дуже <u>розумною</u> . Або, як він воліє називати власного персонажа, « <u>дуже стабільним генієм</u> ».
69.	<i><u>Perhaps, just maybe, this lies at the root of his monumentally dumb decision to grant Woodward 18 interviews, on the record and on tape</u> (TTR: URL).</i>	<u>Напевно, просто, можливо</u> , це лежить в основі його монументально дурного рішення дати Вудворду 18 інтерв'ю, на записі та на магнітофонній стрічці.
70.	<i><u>Maintaining a modicum of self-restraint would be an overwhelming challenge for this president for the duration of just one response to one question</u> (TTR: URL).</i>	<u>Збереження самовладання було б надзвичайним викликом</u> для цього президента протягом лише однієї відповіді на одне питання.
71.	<i><u>Instead, our very <u>stupid genius</u> vomited up all manner of secrets that collectively prove beyond all reasonable doubt that he represents the greatest single danger to the fate of both the American people and to himself</u> (TTR: URL).</i>	Натомість наш дуже <u>дурний геній</u> зригнув усілякі таємниці, які в сукупності без всяких розумних сумнівів доводять, що він представляє найбільшу небезпеку як для американського народу, так і для нього самого.
72.	<i><u>How do we classify the stupidity of blabbing the greatest secret of them all: that he knew all along how Covid-19 was deadly and easily transmissible?</u> (TTR: URL)</i>	<u>Як ми можемо розцінювати дурість вибвкати найбільшу таємницю з них: що він увесь час знав, що Covid-19 є смертоносним і легко передається?</u>
73.	<i><u>Did he bother to share this with the American people so they could</u></i>	<u>Він потрудився поділитися цим з американським народом, щоб</u>

	<i>protect their own lives? Not quite</i> (TTR: URL).	<u>вони могли захистити своє життя?</u> <u>Та ні.</u>
74.	<i>For the rest of February and March, he told the world it would disappear like a miracle, that it was no worse than the flu</i> (TTR: URL).	До кінця лютого та березня він казав світові, що коронавірус <u>дивним чином</u> зникне, що він не страшніший за грип.
75.	<i>This from a president whose entire re-election campaign rests on injecting panic in white voters</i> (TTR: URL).	Це від президента, у якого вся перевиборна кампанія спирається на <u>нагнітання паніки</u> серед білих виборців.
76.	<i>Our proof was on display on Wednesday as it emerged from – where else? – the blabbing hole of the presidential mouth at his own press conference</i> (TTR: URL).	Наш доказ з'явився у середу, коли він з'явився – звідки ще? – <u>із президентської пащі</u> на його власній прес-конференції.
77.	<i>This possibly sits within the traitorous genus of stupidity, although there are multiple specimens of this</i> (TTR: URL).	Це, можливо, є пов'язане із <u>зрадливим геном тупості</u> , хоча і він має декілька видів.
78.	<i>In reality, despite all that praying, it was Mattis and Coats who were incapacitated: they knew Trump was a danger to the republic but couldn't bring themselves to say such things to the world in real time</i> (TTR: URL).	<u>Насправді</u> , незважаючи на всі ці молитви, обмеженими у праві були Меттіс і Коутс: вони знали, що Трамп є небезпекою для республіки, але не могли змусити себе говорити подібні речі в режимі реального часу.
79.	<i>What's the point of being smart if you're constantly outplayed by someone so stupid?</i> (TTR: URL)	<u>Який сенс бути розумним, якщо тебе постійно переграє хтось настільки дурний?</u>

80.	<i>Because of their failures to act, we now have an intelligence community that suppresses warnings about Russian election interference and white supremacist terrorists, while hyping conspiracies about <u>antifa</u></i> (TTR: URL).	Через їх бездіяльність, зараз у нас є розвідувальна спільнота, яка придушує попередження про втручання Росії у вибори та білих терористів, одночасно обмислюючи змови щодо <u>антифа</u> .
81.	<i>Like all <u>truly</u> stupid people, Trump thinks he's rather brilliant at identifying the intelligence of those around him</i> (TTR: URL).	Як і всі <u>насправді</u> дурні люди, Трамп вважає, що він досить блискуче виявляє втручання з боку оточуючих.
82.	<i>He thinks that George W Bush is “a stupid moron” and that Barack Obama isn't smart but instead “highly overrated” – and a poor speaker to boot. <u>A broken clock may be right twice a day, but it still can't tell the time</u></i> (TTR: URL).	Він вважає, що Джордж Буш «дурень», а Барак Обама не розумний, а натомість «сильно переоцінений» – і поганий мовець. <u>Поламаний годинник може показувати час правильно двічі на день, але все одно він не показує час правильно.</u>
83.	<i>It draws resilience from a presumption that Tory rule is the country's <u>default setting</u> – the natural state from which other parties are a faddish deviation</i> (BJS: URL).	Він черпає стійкість з припущення, що правління торі є <u>параметром</u> країни <u>за замовчуванням</u> – природним станом, від якого інші партії є лише примхливим відхиленням.
84.	<i>He also used his recovery from Covid-19 as a metaphor for <u>national renewal</u> after the pandemic, rejecting claims of enduring</i>	Він також використав своє видужування від Covid-19 як метафору <u>національного оновлення</u> після пандемії,

	<i>physical and, by implication, political debilitation</i> (BJS: URL).	відкинувши твердження про стійке фізичне і, як наслідок, політичне виснаження.
85.	<i>But the Tories did not win in Scotland and they <u>will not win</u> next May's Holyrood poll</i> (BJS: URL).	Але торі не перемогли в Шотландії, і наступного травневого опитування вони також <u>не переможуть</u> .
86.	<i>Viewed from that angle, it is <u>plainly untrue</u> that conservatism is the default setting for government in Britain</i> (BJS: URL).	Якщо подивитися з цієї точки зору, то <u>просто неможливо</u> , щоб консерватизм був типовим параметром уряду у Великобританії.
87.	<i>It isn't true in Wales <u>either</u>. <u>Nor</u> does it stack up in London, Manchester, Liverpool or any seat of government where Tories routinely sit in the minority</i> (BJS: URL).	Це неправда <u>також</u> і в Уельсі. Неправда це і в Лондоні, Манчестері, Ліверпулі чи будь-якому державному центрі, де торі зазвичай у меншості.
88.	<i>The centralised character of the British state and the tight media orbit around Westminster <u>sustain a myth</u> that the party with command of the Commons speaks for the country</i> (BJS: URL).	Централізований характер британської держави та коротка орбіта засобів масової інформації навколо Вестмінстера <u>підтримують міф</u> про те, що партія, котра керує Громадами, говорить за всю країну.
89.	<i>The Scottish Tory leader could not say aloud that the prime minister is <u>more problem than solution</u></i> (BJS: URL).	Лідер шотландських торі не міг сказати вголос, що прем'єр-міністр є <u>радше проблемою, ніж рішенням</u> .
90.	<i>The point <u>had to be</u> contained in the</i>	Це <u>повинно</u> було міститися в

	<i>wider observation that Westminster parochialism bolsters support for Scottish independence – supplying fresh grievance that Nicola Sturgeon uses to distract from her own failures in government (BJS: URL).</i>	ширшому зауваженні про те, що Вестмінстерський парафіялізм підтримує незалежність Шотландії – подаючи нову версію, яку Нікола Стерджен використовує для відволікання від власних невдач в уряді.
91.	<i>In private, Scottish Tories complain about wilful ignorance among English Conservative MPs, who too often see Scotland as implacably alien (BJS: URL).</i>	У <u>приватних розмовах</u> шотландські торі скаржаться на навмисну неосвіченість англійських депутатів-консерваторів, які занадто часто сприймають Шотландію як непримиренного чужого.
92.	<i>In some cases, impatience with Scottish nationalism shades into aggressive counter-nationalism: the view that devolution is a scam to siphon off money from English pockets to <u>ungrateful Scots</u> (BJS: URL).</i>	У деяких випадках нетерпіння до шотландського націоналізму переходить у агресивний контрнаціоналізм: ідею про те, що передача влади – це шахрайство, яке має на меті забрати гроші з англійських кишень і дати їх <u>невдячним шотландцям</u> .
93.	<i>They too often see <u>Britishness</u> and <u>Englishness</u> as one and the same (BJS: URL).</i>	Вони занадто часто сприймають « <u>британство</u> » та « <u>англійство</u> » як одне й те саме.
94.	<i>That conflation suits Sturgeon, since it implies that true <u>Scottishness</u> can only be fulfilled in emancipation from rule by Westminster</i>	Це поєднання влаштовує Стерджена, оскільки це означає, що справжнє « <u>шотландство</u> » може бути досягнуте лише в

	(BJS: URL).	умовах емансипації від правління Вестмінстера.
95.	<i>Yet many Tories think it is <u>a brilliant wheeze</u> (BJS: URL).</i>	Проте багато торі вважають, що це <u>блискучий дотеп</u> .
96.	<i>It enacts <u>the perfect synthesis</u> of Tory contempt for Scottish legal autonomy and pro-European sensibility (BJS: URL).</i>	Це забезпечує <u>ідеальний синтез</u> зневаги торі до шотландської юридичної автономії та проєвропейської чутливості.
97.	<i><u>Conservative ministers</u> say with a straight face that Brexit strengthens the union (BJS: URL).</i>	<u>Міністри-консерватори</u> прямо кажуть, що Брексіт зміцнює союз.
98.	<i>It is still <u>a pressing issue</u> for the country, but it is not his political comfort zone any more (BJS: URL).</i>	Це все ще <u>нагальне питання</u> для країни, але це вже не зона його політичного комфорту.
99.	<i>That is not just a quirk of the prime minister's <u>narcissistic personality</u> (BJS: URL).</i>	Це не просто гра <u>самозакоханої особистості</u> прем'єр-міністра.
100.	<i>That is a source of formidable <u>strength</u>... right up until the point where it becomes a <u>crippling weakness</u> (BJS: URL).</i>	Це – джерело грізної <u>сили</u> ... аж до того моменту, поки це не стане <u>слабкістю</u> , що калічить.

SUMMARY

The relevance of the chosen topic is determined by the modern research paradigm of linguistics, in the center of which is a man and mass communication as a linguistic and psychological phenomenon, and insufficient research on the peculiarities of the manipulative potential of media discourse and its adequate representation in translation.

The aim of the study is to analyze the linguistic means of manipulation in media discourse and translation means of their rendering in printed, audio and video texts into Ukrainian.

Achieving the aim of the research involves fulfilling the following **objectives**:

- 1) to present manipulation as an object of linguistic research;
- 2) to study language manipulation as a translation issue;
- 3) to explore the peculiarities of implementing manipulation in modern media discourse;
- 4) to analyze the phonetic, lexical and stylistic, and grammatical and syntactic means of manipulative influence in modern media discourse;
- 5) to identify logical means of manipulation in modern media discourse;
- 6) to present lexical, and lexical and semantic transformations as a means of rendering the manipulative influence of media texts in translation;
- 7) to investigate the specifics of applying grammatical, and lexical and grammatical transformations as a means of rendering the manipulateness of media discourse in translation.

The object of the research is language manipulation in media texts and verbal means of its implementation.

The subject of the research is linguistic means and features of rendering manipulateness of media discourse in translation.

The research material is 100 test fragments extracted from media texts by means of a continuous sample containing 107 means of manipulative influence. The total amount of analyzed translation means is 133 translation transformations.

The research methods used in the paper include the method of pragmatylistic analysis to identify linguistic means of manipulation in the texts of media discourse; the method of contextual and interpretive analysis in the definition and description of such means; methods of translation analysis allowed to identify translation transformations used for rendering the manipulateness of media discourse in translation. Quantitative analysis methods were used to determine the frequency of each of the groups of translation transformations.

The scientific novelty of the obtained results is that the work is a thorough analysis of linguistic means of creating manipulative influence in modern media texts with the definition of the inventory of these tools at each of the language levels and highlighting the most typical linguistic means of manipulation. In addition, the paper describes in detail the inventory and features of applying translation transformations in the course of rendering manipulation in the translation of texts of media discourse.

The practical value of the research is that the analysis of the means of manipulation in the media discourse from a linguistic and translation point of view is a contribution to the Theory of Translation, as well as Communicative Linguistics, Pragmalinguistics and Stylistics of the English language.

The practical significance of the obtained results also lies in the possibility of using them for further research in this direction, as well as in teaching such disciplines as “Communicative Linguistics”, “Pragmatics”, “Comparative Linguistics”, “Linguoculturology”, “English Stylistics”, “Journalism” and others.

Structure and scope of the research. Qualification paper consists of an Introduction, three Chapters with conclusions to each of them, general Conclusions, Bibliography, Lists of Reference Sources, Data Sources, Annex and Summary.

The research results reveal that, considered from the point of view of linguistics, manipulation involves the use of language features and principles of its use in order to covertly influence the addressee in the direction which is right for the speaker. Language manipulation is represented at all levels of communication, so the means of language manipulation are both verbal (repetition, simplification, euphemism, cliché, stamps, stereotypes, emotional and evaluative vocabulary, rhetorical techniques, etc.) and nonverbal (paralinguistic).

Reproduction of manipulative texts in the translation requires the achievement of communicative and pragmatic equivalence and involves pragmatic adaptation of such texts given the sociocultural, psychological and other differences between the recipients of the source and target texts, which requires the use of interlingual transformations – translation transformations.

Manipulation is widely realized in media discourse which is a set of processes and products of speech activity in the field of mass communication in all their diversity and complexity of their interaction. Its manipulative influence is caused by its intentional attitude, communicative orientation, the presence of intermediaries between the information and the reader, the fact that journalist has full control over the content of the statement, uncritical perception, lack of thorough analysis of information, high expressiveness of texts and their visuality.

The analysis of linguistic means of manipulation of modern media discourse reveals that the predominant language level at which manipulative influence is realized is lexical and stylistic level (53.3%). Among the wide inventory of lexical and stylistic means of manipulation, metaphors (15%), evaluative vocabulary (14%), euphemisms (4.7%) and disphemisms (4.7%) are distinguished by their number. These language tools draw the reader's attention to the described phenomenon and create not a rational but an emotional response to the described phenomena in his mind.

Lexical and grammatical means of manipulation were used in 23.4% of the analyzed cases. Among such means, the main ones are repetitions (5.6%), contrast (4.7%) and introductory constructions (4.7%). The manipulative potential of such

means is realized through the use of certain grammatical forms or syntactic constructions that confirm the author's opinion or express his attitude to the described facts and do not involve critical perception.

Manipulations at the logical level were observed in 14% of the analyzed cases. Authors of contemporary media discourse texts often resort to logical means of manipulation misleading the reader by presenting unconfirmed facts as truth, estimating numbers instead of real numbers, and veiledly referring to "authoritative sources" that may not actually exist. Among the logical means of manipulation, references to other events and facts (3.7%), indisputable statements (3.7%) and inaccuracies of measures (3.7%) have a special role.

At the phonetic level (9.3%), the main means of creating manipulative influence in the texts of modern media discourse are alliteration (8.4%) and assonance (0.9%) which embellish speech and promote uncritical perception of information through an attractive external form of expression.

Rendering different-levels linguistic means of realization of manipulative influence in translation involves the use of translation transformations at different language levels. Most often, manipulation is represented in translation using lexical and semantic transformations (31.6%), the use of which is mainly caused by the differences in lexical and grammatical systems of the two languages, differences in their stylistic norms, rules of syntagmatic compatibility of lexemes and aims to awaken in the addressee strong emotions, a certain assessment, which allows to realize the manipulative potential of the media text. In this group, the main transformation is differentiation (13.5%); substantiation (7.5%), modulation (6.8%) and generalization (3.8%) are used less often.

Also quite often used are lexical translation transformations (27.8%), which act as a means of transcoding the content of manipulative expression by means of the source language or are used to accurately convey the linguistic means of manipulation by the means of translation language taking into account both form and content. Among them, the most frequent is loan translation (15.8%); practical transcription (7.5%) and transliteration (4.5%) are also used.

The reasons for using grammatical translation transformations (24.1%) are grammatical differences between the source language and the target language, as well as the pragmatic potential of manipulative expression which can be realized in translation by adding explanations or removing semantically redundant information. Grammatical replacements are most often used in this group (14.3%); this group of transformations also includes addition (3.8%), omission (3.8%) and transposition (2.3%).

Lexical and grammatical transformations (16.5%) involve structural transformations in the form of linguistic means of manipulation in modern media discourse in translation. Lexical and grammatical transformations are represented by total rearrangement (8.3%), antonymous translation (6%) and compensation (2.3%).

Thus, the linguistic means of manipulating modern English media discourse are reproduced in Ukrainian translations most often with the use of such translation transformations as loan translation (15.8%), grammatical replacements (14.3%), differentiation (13.5%), total rearrangement (8.3%), practical transcription (7.5%) and substantiation (7.5%).

The prospects for further research in the chosen direction include a thorough analysis of the representation of the language manipulative potential in different types of discourse, as well as determining the strategy for rendering the manipulative influence of certain types of discourse in translation.